

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Gestapofangerne, Aarhus, samledes til 4. maj festen på Skæring Hede. Her marcherer 20 fanebærere ind til pladsen.

Kammeraternes Hjælpefond

Stiftet 1945

Henvendelse om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til kontorchef, cand.jur. Hans Andersen, Sløsevej 19, 4894 Øster Ulslev. 53 86 55 59.

Henvendelse ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til overlærer Preben Feddersen, 5874 Lundeborg, Hesselager. 62 25 14 77. (Der er 7 senge). Feriehomeadressen er: Flejmosen 4, Østerby, 6470 Syd-Als, Als. 74 40 53 42.

Tilsynsførende: Ejler Mortensen, Nørregade 6, 6440 Augustenborg, tlf. 74 47 17 04.

Medlemmer: Iflg. fundatsen paragraf 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre.

På fondens møde den 24. september 1977 besluttedes det, at fondens virksomhed især skulle samles om at videreføre feriehjemmet på Kegnæs, at videreføre bladet »Pigtraad« og at søge sikret, at 4. maj fortsat højtideligholdes i Ryvangen.

Forretningsudvalget:

Formand: Kontorchef, cand. jur. Hans Andersen.

Sløsevej 19, 4894 Øster Ulslev. Tlf. 53 86 55 59.

Næstformand: Civilingeniør Mogens Dyre,
Kærvej 14, 6400 Sønderborg. Tlf. 74 42 86 26.

Kasserer: Skræddermester Povl Brandt, Glørupvej 19, 2610 Rødovre. Tlf. 42 91 13 72. Giro 1000 780.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Chr. Winthers Vej 1, 8600 Silkeborg. Tlf. 86 81 07 09. Giro 1000 780.

Overlærer Preben Feddersen, Caroline Amalievej 11, Lundeborg, 5874 Hesselager. Tlf. 62 25 14 77.

Den øvrige bestyrelse består af:

Kontorchef Niels Christian Andersen
Volmersvej 5, 6330 Padborg
Tlf. 74 67 31 53

Sektionschef Hans Bøjlund
Skovparken 7, 6000 Kolding
Tlf. 75 52 96 11

Direktør G. Jespersen
Gullestrupvej 7, 7400 Herning
Tlf. 97 12 11 84

Direktør Bernth Johannesson
Jacobys Allé 16, 2.th.,
1806 Frederiksberg C
Tlf. 31 31 86 86
Sommer 42 30 64 58

Læge Axel Jørgensen
Duebrødrevej 14, 9000 Aalborg
Tlf. 98 10 15 80

Oberst K. Kjeldsen
Tingagerhjemmet, 5750 Ringe
Tlf. 62 62 31 63

Tandtekniker Leo Kæraa
Dalsvinget 1, 8270 Højbjerg
Tlf. 86 27 04 28

Herreekviperingshandler
Carl Otto Larsen,
Lærkevej 6, 6440 Augustenborg,
Tlf. 74 47 11 60

General Fl. B. Larsen
Lundsgårdsvej 16, 4180 Sorø
Tlf. 53 63 59 20

Forvalter Axel Lauritzen
Lundtofteparken 42, 2.tv., 2800 Lyngby
Tlf. 42 88 12 42

Overbetjent Ejler Mortensen
Nørregade 6, 6440 Augustenborg
Tlf. 74 47 17 04

Redaktør Johs. Rasmussen
Ømkulevej 9, 7100 Vejle
Tlf. 75 82 65 72

Provst Poul Riis
Hostrupsgade 9, 4200 Slagelse
Tlf. 53 53 35 34

Maskinmester H.P. Skjoldborg
Skovbrinken 9, 6400 Sønderborg
Tlf. 74 42 57 07

Fhv. bestyrer
Solveig Skjøtt
Dalsø Park 128, 3500 Lille Værløse
Tlf. 42 48 56 74

Fangesammenslutningens Rekreatjonsfond

Fonden, der er stiftet af SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45, yder støtte til rekreatjonsophold for tidligere fanger og andre invaliderede fra frihedskampen.

Ansøgningsskema kan rekvireres hos formanden: Jakob Jensen, Højager 12, 3230 Græsted, eller i de enkelte foreninger. Der kan bevilges støtte på indtil 75 pct. af rekreatjonsopholdets samlede pris, dog max. kr. 4.000.

Der ydes støtte til ophold på egentlige rekreatjonshjem, kuranstalter, sanatorier etc. Til ophold af mere feriemæssig karakter kan der ikke bevilges støtte.

Ansøgningsskemaet skal ved indsendelsen være udfyldt således, at samtlige spørgsmål er besvaret. Den i skemaet nævnte dokumentation skal være bilagt. Originale bilag vil blive returneret sammen med besvarelsen.

Da bevilgede beløb ikke kan udbetales til ansøgeren, men kun til rekreatjonsopholdets arrangør, må skemaet indsendes i så god tid, at svaret kan være fremme, inden betaling for opholdet skal finde sted. Det må påregnes, at behandlingen af ansøgninger i fondens bestyrelse tager omkring 14 dage.

Neuengamme Foreningens Rekreatjons- & Hjælpekasse til fordel for Frihedskampens Ofre

Adresse: c/o Frihedsfondens kontor, Æbeløgade 1, 2100 København Ø.

Midlerne fra salg af frimærker med overpris, til fordel for frihedskampens ofre og deres minde, udgivet i anledning af 40 års dagen - 4. maj 1985, uddeles til rekreatjonsformål eller -hjælp i særlige trangstifælde. Beløb kan søges af danske statsborgere, der er - eller vil kunne anderkendes - i henhold til lov om erstatning til besættelsestidens ofre § 1a.

Anmodning om ansøgningsskema sendes til ovenstående adresse.

Bladet

Pigtraad- Gestapofangen

ABONNEMENT, BLADREGNSKAB OG ANNONCER

Jens Erik Finderup
Gadstrupparken 3
4621 Gadstrup
42 39 09 91
Giro 9 31 54 54

Årsabonnement 80.- kr.
Udenfor Skandinavien betales
et portotillæg på 80.- kr.

Eventuelle fejl i besørgelsen af
bladet rettes hurtigst muligt
ved henvendelse til udleve-
ringspostkontoret.

REDAKTION

Johs. Fosmark
(ansvarshavende)
Chr. Winthers Vej 1
8600 Silkeborg
86 81 07 09

Kaj Christensen
Præstegårdsvænget 16
5210 Odense NV
66 13 80 10

TRYK

Fjerritslev Avis Offset

INDE I BLADET:

En hyldest til hverdagen	59
Tusinder i Mindelunden i Ryvangen	60
Runde dage	62
En have i Danmark	64
Sømanden II	65
De danske MOORSOLDATEN	70-71
Foreninger	71-81
Mindeord	83

De følgende numre af vort
blad udkommer 15/8 og 15/10
1992. Stof må være redaktio-
nen i hænde senest en måned
før.

Pigtraad-Gestapofangen

NR. 3

JUNI 1992

47. ÅRGANG

Organ for Kammeraternes Hjælpefond og Sammenslutningen af danske fanger fra Frihedskampen 1940-45

Buchenwald-klubben · Dachau-klubben · Landsforeningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen
Landsforeningen Gestapo-Fangerne · Foreningen af Gestapofanger fra besættelsen · Hannover-Stöcken-gruppen
Horslerød-Foreningen · Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme
Ravensbrück-gruppen · Sachsenhausen-foreningen · Stutthof-foreningen · Theresienstadt-foreningen

En hyldest til hverdagen

Sct. Georgs Gilderne i X-by ønskede at holde nytårsfest og bad mig komme og holde nytårstalen, og da der kun var 75 km at køre, sagde jeg ja.

Aftenen bød på et helt ritual, som jeg kun kendte forud af omtale, men et fast ritual har mange fordele. Det skaber f.eks. samling, styrker sammenholdet og er med til at understrege det program, der egentlig er skyld i, at foreningen er startet - og fungerer.

Så spiste vi en lettere anretning. Den var ganske morsom, og medlemmerne havde selv fremtryllet den, og jeg lagde mærke til, at mandlige og kvindelige var lige aktive.

Aftenen blev afsluttet ved, at gildemesteren bad os synge Rudolf Bruhns sang på 4 vers. De havde alle omkvædet: Byg borg af hverdags stene, og det var tydeligt, at man med netop denne sang ville understrege, at man her havde en målsætning.

Og så er der siden sket det for mig, at omkvædet er ligesom blevet siddende, så det fylder min tankeverden, for hvad er det egentlig forfatteren gør med sine omkvæd: Tegner en målsætning, og vi ved jo alle, at det har en meget stor betydning for ens tilværelse, at man har en målsætning, og den skal helst gælde alt, hvad man foretager sig.

Nu var Rudolf Bruhn en aktiv ungdomsvejleder, ikke en ungdomsvildleder. Vi mærker det i den række bøger, han forærede dansk ungdom. Den mest kendte blev bogen: »De seks«. Den handler om en gruppe unge, der på

Jonstrup Seminarium uddanner sig til en lærergerning i den danske folkeskole, altså for at blive det, han selv havde valgt.

Poul Dam foretog lige efter besættelsestidens ophør ved hjælp af spørgeskemaer mange undersøgelser. En af dem gik på at blive klar over, hvad unge danske læste under okkupationen, og i den undersøgelse viste det sig, at bogen »De seks« var en af de mest læste. Den kom således i ikke færre end 22 oplag, for den

som de vil give den helt ideelle barndom. Om huset, de vil skabe som hjemstedet for den lille familie, der trives og udfolder sig i den fælles, lille rede.

Han tænker videre, at alt dette jo ikke skaber sig selv. Der skal både arbejde til og et materiale at skabe ud fra, og så får han at vide, at materialet findes i hverdagen, og at det er den, der skal behandles, når man vil bygge borge.

I forbifarten
- af Johannes Fosmark - Silkeborg

gav bogens mange læsere lyst til at leve livet, lyst til at fylde det med indhold, således at hver dag havde en klar målsætning. Ud af hverdagen skaber man det, der løfter sindet op til det særlige. Der er jo 6 hverdage mellem hver søndag.

Rudolf Bruhn er fortrolig med, at drenge drømmer. De sidder omkring lejrbalet og drømmer om en fremtid, måske som opfinder, måske som ingeniør, der bygger broer, veje o.l. Måske drømmer han om at skrive bøger, der bliver læst og bringer hans tanker vidt omkring. Eller han drømmer om pigen, som han vil give det bedste, han kan yde. Han drømmer om det hjem, de vil bygge op, om børnene,

Med borg og borge tænker vi i Danmark på slotte. De er med til at skabe et mere interessant Danmark, men for bygningerne gælder det, at de er skabt af ganske almindelige hverdagsagtige sten. Det er den måde, hvorpå de er anbragt i forhold til hinanden som skaber helheden. Det er altså ved anvendelse af ganske traditionelle sten, der skabes noget særligt.

Forholdet mellem det hverdagsagtige og det særlige kommer ofte til os. Det er altid det særlige, der er eftertragtet, men det at bygge hænger altid i luften over os. Fader Stauning sagde det ofte, at byggeriet er den bedste faktor til at skabe beskæftigelse, for nye boliger betyder nye hjem, nye møbler, nyt værktøj i køkkenet til husmoderen o.s.v.

Man kunne hertil føje: Nybyggeri er det bedste af alt til at fortælle: Dette er ikke en død by, ikke en by, der er på vej til at blive en ruin, for her strutter det jo af liv og foretagsomhed.

Slottene blev omkranset af grave, så var de også med til at skabe den tryghed, der fortæller, at her er der gjort, hvad gøres kan for at skabe tryghed for dem, der er indenfor slotsgravene.

Borgen skal bygges af sten. Det vældige nybyggeri er byggeri af sten. Vi synes nok, at vi så har fået huse, der er kønere end de støbte, der er uden fantasi. De mange højhuse, som kendetegner nybyggeri såvel i Ruslands storbyer som i Kinas skyskrabere må klare generne ved at komme højt op med bopælen. Så træder elevatorerne til, men de er en menneskefjendtlig indretning: Ved jorden at blive, det tjener os bedst.

Der er i Danmark 210 Sct. Georgs Gilder med ialt omkring 9.000 medlemmer. Man startede i Danmark i 1933. Hvert gilde omfatter omkring 40 medlemmer, og når der ikke er et større antal i hver gruppe, skyldes det, at man ønsker at skabe flest muligheder for at dyrke det personlige. Der er mødepligt, og mødeprocenten ligger på 70.

Man skifter ledelse hvert andet år, men genvalg kan finde sted. Man kan dog højst sidde i samme »embede« gennem 6 år.

Tusinder stævnedes til Mindelunden i Ryvangen 4. maj

12 piger og drenge lagde 300 buketter i Mindelunden i Ryvangen den 4. maj. (Foto: F-k.)

4. maj-dagen kom i år til os med et ønskevejr. Kl. 10 mødte eleverne fra Bispebjerg Skole anført af klasselæreren Karin Andreasen og lærer Michael Behrendt-Poulsen. De 300 buketter var i år kønere og festligere end de forrige år. Vi havde skiftet til en ny leverandør, og vi har sagt tak for hendes indsats. Leverandøren var nemlig i år en dame.

Da buketter i rødt, hvidt og blå var så kønne og festlige, gav de Mindelunden en synsmæssig opkvikning.

10.000 om aftenen

Om aftenen kaldte orkestret til samling ved monumentet. Det var Sjællandske livregiments orkester under direktion af T.M. Cholewa, og orkestrets toner klang festligt ud over den store mindeplads.

Efter endnu to danske melodier fortsatte Zahles Skoles kor med sange i to omgange, hvorefter kor og orkester førte an til Frihedssangen, sunget som fællessang.

Mødelederen Johannes Fosmark gav nu ordet til læge

Harald Roesdahl, Tandslet på Als.

Han præsenterede Roesdahl som en af den gruppe læger, der i 1945 meldte sig for at redde 6000 danske og 6000 nordmænd ud af det tyske helvede.

Roesdahl sagde:

Den chokerende glæde

Alle vi danske, der var voksne den 4. maj 1945, erindrer den næsten chokerende glæde, det var for os, da fredsbudskabet lød om aftenen, i dag for 47 år siden.

Vi vidste, at budskabet var nært, og vi vidste, at det ikke straks betød fred i hele verden, men vi følte det som en så afgørende begivenhed i vort liv, at det tyske voldsregime nu helt var brudt sammen, at glæden derved overstrålede alt.

Nu var retsikkerheden forbi. Vi skulle ikke længere spændt lytte, når en benzindrevet bil passerede eller standsede op, og vi skulle ikke længere ængstes, når uanmeldte ringede på vor dør.

Det gjaldt:

Frihed for frygt

Denne umiddelbare glædesfølelse udtrykkes nok bedst i de ord, der senere af F.N. blev formuleret og anerkendt som en fundamental menneskeret: Frihed for frygt.

Det er en ret, som vi siden har haft, men som vi måske ikke altid skønner på.

Tankerne vendte sig i taknemlighed mod dem, som gennem kamp havde givet os friheden, og i vemod mod dem, hvis indsats var blevet betalt med livet.

Det var afslutningen på den krig, som for os var begyndt 5 år tidligere med den voldelige besættelse af vort land, trods en af aggressoren selv os påtvunget ikke-angrebspagt.

Besættelsen var et chok for alle, og Danmark blev modløs og rådløs.

Den danske befolkning var som helhed imod nazismen og al dens væsen og tog absolut afstand fra dens moral udtrykt i dens påståede ret til at undertrykke, ja, endog udrydde andre folkeslag.

Efterhånden, og i høj grad fremmet af tyskernes tiltagende aftalebrud og terrorisering af befolkningen, udløstes den modstandskamp, som ikke blot bemærkes af tyskerne med tiltagende ængstelse og svære modreaktioner, men også med glæde og beundring af dem, vi følte os allierede med. Flere og flere optog kampen for med livet som indsats at yde deres bidrag.

- Men modstandsviljen voksede

Og alt blev farligt, selv de små ting. Tyskernes straffe for modstandshandlinger var hårde og uberegnelige, til dels nok også tilfældige, men modstandskampen voksede.

I forhold til de krigsførende landes hære var de tusinder, som kæmpede her, ikke mange, men det var folk, som frivilligt havde påtaget sig kampen og dermed tegnede de et billede af det danske sindelag.

Men hvorfor, vil nogle måske spørge, skal vi stadig rekapitulere disse voldelige minder om begivenheder, der udspillede sig for snart et halvt århundrede siden.

Jo, det skal vi, for det er vidnesbyrd om begivenheder, der er sket i en for vort land meget alvorlig tid, og som var med til at tilbagegive os vor selvstændighed. Det er en vigtig del af vor historie og derigennem en vigtig vejledning for efterfølgende generationer.

Og gør vi det, vil det måske også bedre forståelsen for de mange frihedskampe, som udspilles rundt om os netop nu.

Begivenhederne begrundes derimod ikke, at nogen af os må føre vort had til et ondt system videre til en ny generation af det folk, som frembar dette system, til en generation, der har lært af historien og nu, ligesom vi, selv har taget afstand fra dette system. Den generations svære anstrengelser med at frigøre sig fra nazismens forbrydelser må vi agte og i samarbejde støtte.

Men dem, der kæmpede mod det onde nazistiske system, vil vi ære og dem, der faldt i kampen vil vi i aften i taknemlighed minde.

Grebet af stedets højtidsstemning

Vi er forsamlede i denne smukke mindelund, som ingen kan betræde uden at blive grebet af stedets højtidsstemning. Her genoplever vi i erindringen de ordknappe hårde meddelelser, som besættelsesmagten udstedte om henrettelsen af de mange, som ligger begravet, eller som mindes her.

Vi forstod dengang, hvad der måtte være gået forud, og vore tanker gik som nu både til deres modige handlinger og til de pårørendes tab af kære og nære, et tab, som vi også følte som vort tab, for altid har et land brug for mænd, der som disse tør handle selvstændigt ud fra en dansk retsopfattelse og uden at skele til omkostningerne derved.

De allierede krigsførende nationers lidelser og store tab vil vi også denne 4. maj aften mindes sammen med vore egne døde.

Det levende lys blev et symbol på sejren og på freden, og efter 1945 har vi denne aften sat levende lys i vore vinduer.

Vi, der oplevede fredsudskabet den 4. maj 1945 og føl-

Mindelunden i Ryvangen. En lille pige siger det med blomster (Foto: Fosmark).

te, hvilket betydningsfuldt øjeblik, det var, sætter nok stadig lysene med særlig andagt, men alle de mange, som sætter lys i vinduerne, gør det i samme ånd som vi, der her er forsamlede i Mindelunden, hvor lysene er tændt på vore faldnes grave.

Vi gør det i et fælles: Æret være de for Danmarks frihed faldnes minde!

Aftenens samvær sluttede med »Altid frejdig«, sunget som fællessang, ledet af kor og orkester.

En kreds på godt 50 samledes derefter på »Chasseur« på Tuborgvej til fælles kaffebord. Her havde flere ordet og understregede betydningen af, at traditionen bag dagen holdes i hævd, da glemselens trussel lurere alle vegne.

Der sættes pigtråd op i Frøslevlejren (Foto: Michael Mauter, Flensborg).

Pigtraad i Frøslev

I Frøslevlejren den 4. maj blev mindehøjtideligheden for Danmarks befrielse og de faldne i frihedskampen mod den tyske besættelsesmagt en usædvanlig og barsk begivenhed. Tidligere fanger har genopbygget to rækker pigtrådshegn for at huske nutiden på lejrens sande ansigt.

Formanden for »Frøslevlejrens Venner«, oberst N.K. Nørgaard, var glad for, at »Tårn 5 Kommandoen« arbejdede for at synliggøre stemningen fra dengang i 1944-45.

Børge Olsen fra »Tårn 5 Kommandoen« overdrog det genopførte pigtrådshegn til Frøslevlejren.

Ved
Minna Dahl,

Præstegårdsvænget 16,
5210 Odense NV.
Tlf. 66 13 80 10

Svend Tønnesen, Bykrogen 12, Viderup, 8420 Knebel, 80 år den 21. juni.

Gerhard Krogh, Sundholmsvej 53, 2300 København S, 75 år den 21. juni.

Ejvind Aagaard, Bjørnøgade 5, 9000 Aalborg, 70 år den 21. juni.

Knud S. Bisgaard Sørensen, Nr. Alle 22, 8660 Skanderborg, 75 år den 25. juni.

Erik Madsen, Magnoliavej 2,2., 2000 København F, 80 år den 25. juni.

Inge Johansen, Stadionvej 93, 5200 Odense V, 70 år den 26. juni.

Erik Byder, Nordvestvej 5.B., 3.tv., 4300 Holbæk, 75 år den 27. juni.

Nikolaj Jensen, Rydbjergvej 8A, 7870 Roslev, 90 år den 28. juni.

Ingo Wagner, Dampmølleparken 47, 4930 Maribo. (Stutthof). 75 år den 29. juni. Fejlagtig meddelt i sidste nr. 9/6.

Hans Andreas Bartram, Søsvinget 29, 8250 Egå. 65 år den 30. juni.

Ivan V. Nielsen, Ørnevej 120, 5210 Odense NV. 65 år den 3. juli.

Gotfred Sørensen (Mike), Roshagevej 4, 7730 Hanstholm. 70 år den 3. juli. Åbent hus fra kl. 15.

Edith Larsen, Lærkevej 6, 6440 Augustenborg. 65 år den 4. juli.

Vagn Jensen, Gravlevvej 35, 9520 Skørping. 65 år den 4. juli.

Per Krüger Rasmussen, Nannasvej 19, 5700 Svendborg. 75 år den 5. juli.

Grete Nielsen, Sjællandsgade 28, 9000 Aalborg. 75 år den 6. juli.

Eigil Jørgensen, Tibbevungen 88, c/o Bernsted Vildrosevej 32, 3500 Værløse. 70 år den 7. juli.

Johannes Fosmark, Chr. Winthersvej 1, 8600 Silkeborg, 85 år den 8. juli. Vestre Fængsels tyske afdeling, Hørsørød, Sachsenhausen ved Berlin, Heinkel, Neuengamme, Ramløsa.

Gunnar Herlev Herlet, Hørsøholm Park 4,1., 2970 Hørsøholm. 75 år den 9. juli.

Poul Hedelbo, Rådalsvej 13, 4040 Jyllinge. 75 år den 11. juli.

Svend Bjerring Larsen, Duevej 122, 4., 2000 København F. 75 år den 11. juli.

Lars Olsen, Skovbostrand 25, 5700 Svendborg. 80 år den 12. juli. (Sachsenhausen).

Anders Thomsen, Baldersgade 63, 2200 København N. 70 år den 12. juli. (Neuengamme 50.422).

Ebba Kjeldsen, Niels Juelsgade 8, 9000 Aalborg. 70 år den 13. juli.

Tove Magleby, Byskovstræde 1, 2791 Dragør. 75 år den 13. juli.

Hjarne Ditlevsen, Løkketofte 15, 5700 Svendborg. 75 år den 15. juli. (Neuengamme, Buchenwald 85.534).

P. V. Petersen Bach, Skelagervej 93, 9000 Aalborg. 70 år den 15. juli.

Victor Glysing Jensen, Landevejen 44, 8330 Beder. 85 år den 21. juli. (Neuengamme 60.879).

S. Østergaard Jensen, Vestervang 10, 7800 Skive. 80 år den 21. juli.

Ernst Steen, Vendersgade 6,4., 1363 København K. 70 år den 22. juli. (Neuengamme 52.325).

Eivind Hansen, Louisevej 15, 8220 Brabrand. 70 år den 22. juli.

Aksel Gordon Madsen, Bakholmsvej 158, Serritslev, 9700 Brønderslev. 70 år den 22. juli.

Henny Lautrup, Bredagervej 49, 2770 Kastrup. 70 år den 22. juli.

Ole C. Wind, Vestergade 44, 5960 Marstal. 75 år den 25. juli.

Harald B. Langberg, Yrsavej 17B, 8990 Randers. 75 år den 27. juli. (Buchenwald).

Eigil Søndergaard Jensen, Augustenborggade 25G,3., 8000 Århus. 80 år den 27. juli.

Ingolf Gildam, Klappervænget 1, Ørslev, 4760 Vordingborg. 70 år den 27. juli.

Strange Garset, Holger Drachmannsvej 5, 8400 Ebeltoft. 70 år den 28. juli.

Jørgen Fridberg, Hovedgade 9, 3220 Tisvildeleje. 70 år den 28. juli.

Grete Jensen, Borsvinget H.21, 5320 Agedrup. 65 år den 31. juli.

Peder Mørup, Augustenborggatan 9B, 21447 Malmø, Sverige. 70 år den 31. juli.

E. Drøger, Amagerbrogade 9,A,2., 2300 København S. 80 år den 2. august.

Erik Larsen, Sønder Åtoften 6, 2680 Solrød St. 70 år den 4. august.

Carl R. Fredelund, Jul. Valentinersvej 35, 4., 2000 København F. 70 år den 5. august.

Folmer Jensen, Vibyevej, 8230 Åbyhøj. 75 år den 6. august.

Alfred Frandsen, Skovbovænget 17 B, 3500 Værløse. 75 år den 7. august. (Dachau 141.587).

Nicolaus Møller, Vejlemosevej 20, 2840 Holte. 75 år den 7. august. (Dachau 141.679).

Ingo Kristiansen, Valmuevej 10, 9380 Vestbjerg. 70 år den 7. august.

Jørgen E. Svendstrup, Skovvej 29 A, 9560 Hadsund. 80 år den 8. august.

Hans R. Tüchen, Astavej 31, 9480 Løkken. 70 år den 9. august.

Ruth Bekker Knudsen, Kratvej 2, 9240 Nibe. 65 år den 9. august.

Adelbert Hansen, Buskmosevej 7, Rinkenæs 6300 Gråsten. 75 år den 10. august.

Nina Mønsted, Amicievej 25, 1852 København V. 75 år den 12. august.

C. O. Sørensen, Holmevej 207, 8270 Højbjerg. 70 år den 12. august.

Knud Wolf, Bjørnøgade 27, 9000 Aalborg. 70 år den 14. august. (Bortrejst på dagen).

Poul Nielsen, Lyngholmpark 19, 3520 Farum. 75 år den 15. august. (Dachau 141.697). (Bortrejst på dagen).

Henning Nibro, Eivindsvej 16, 2920 Charlottenlund. 75 år den 15. august.

Grethe L. Larsen, Dronninglundvej 9,1., 2720 Vanløse. 70 år den 16. august.

Poul Jacob Nielsen, Kildeløbet 57, 2700 Brønshøj. 75 år den 16. august.

Torben Ømark, Vangen 1, 9400 Nørresundby. 80 år den 18. august.

Anders P. Jørgensen, Letvadvej 15, 9200 Aalborg SV. 70 år den 18. august.

Anna Liebe Hansen, Skelagervej 153, 9000 Aalborg. 70 år den 18. august.

Rasmus Peter Mortensen, Vindeby Sundvej 3, 5700 Svendborg. 80 år den 19. august.

Elly Jacobsen, Tværgade 10, 9300 Sæby. 70 år den 19. august.

Ruth Honoré, Neppensvej 18, 9900 Frederikshavn. 70 år den 20. august.

Else Palm, Godtfred Hansensvej 38, 8200 Århus N. 70 år den 22. august.

Kristen K. Jensen, Little Beach Road St. Martins NB, EOG 220 Canada. 70 år den 22. august.

Anny B. Linde, Vestergade 5, 6800 Varde. 70 år den 23. august.

Karen Hansigne Skytte, Brøndstrupvej 31, 8200 Århus N. 80 år den 24. august.

Erik Hansen, Skrænten 7, 9520 Skørping. 75 år den 25. august.

Frank Bertel Iversen, Tranedal 1, 2635 Ishøj. 75 år den 25. august.

Aage Rosager, Højskolevej 34, 5882 Vejstrup. 75 år den 27. august.

Peter V. Jørgensen, Hannesvej 19, 9970 Strandby. 70 år den 27. august.

Poul Christensen, Vesterbrogade 4 B, 9400 Nørresundby. 70 år den 28. august.

Poul M. Ulsfort, Åboulevar- den 94, 2., 8000 Århus C. 80 år den 28. august.

Chr. Jensen, Søndergade 2, 9480 Løkken. 70 år den 29. august.

Minna Hess Thaysen har rund dag

Minna Hess Thaysen fylder 70 år.

Gennem de sidste 17 år har vi den 4. maj på programmet i Mindelunden i Ryvangen haft besøg af Zahles Skoles kor, dirigent Minna Hess Thaysen.

Koret har på festlig måde sunget en række danske sange, og de har gjort det på en sådan måde, at de har ydet et væsentligt bidrag til, at aftenens program ligger i et seriøst plan, som tusinder gennem årene har kunnet glæde sig over.

Personen, der har skabt koret, Minna Hess Thaysen, fortjener en nærmere omtale, og især nu, da hun oplever sin runde dag, da hun er født den 25. juni 1922.

Født i Jylland

Hun så dagens lys i Ribe, og det var herfra, hun blev student i 1940. Vejen gik så ganske naturligt til Københavns Universitet, hvor hun samlede sin interesse om dansk og musik og udgik fra universitetet som cand.mag. i de to nævnte fag i 1949.

Hun blev straks ansat ved det, man i daglig tale kaldte Sangskolen, men egentlig hed De Forenede Kirkeskoler, hvis leder var den højt anskrevne sanger og komponist Mogens Wøldike. Minna fortsatte på N. Zahles Gymnasieskole fra 1948. Det er

herfra, hun fratræder 1. juli 1992. Hendes skoleværk startede altså som timelærer, fortsatte som adjunkt og - de sidste mange år som lektor.

Hun oprettede i 1948 N. Zahles Kor, primært et lille pigekor, men blev over årene udbygget til et større ensemble, omfattende børnekor, pigekor, blandet kor og kammerorkester - omfattende 150 aktive.

Ensemblet, eller dele deraf, har medvirket ved fire torsdagskoncerter i Danmarks Radio og ved andre arrangementer i radio og fjernsyn.

Iøvrigt medvirket ved opførelsen af Bachs Matthæuspassion i Københavns Domkirke, Pendereckis Lucaspassion i Grundtvigskirken, kirkespillet »Daniel« i Petri Kirke og Svend G. Schultz' »Temperamenterne« i Tivolis Koncertsal.

Koret har optrådt flere gange ved Copenhagen Summer Festival, ved 50-året for indførelse af kvindelig valgret i Danmark på Christiansborg, flere gange ved Dansk Samfunds fester for udlandsdanskere på Kronborg, ved festligheder i nordiske foreninger, ved åbningen af Orlogsmuseet i København og andre »officielle« begivenheder.

Hele ensemblet giver hvert år en koncert til fordel for Dansk Røde Kors i Trinitatis Kirke i København. I år afholdtes den 20. koncert, og der er over årene ad denne vej indsamlet over 1/4 million kr. til Røde Kors.

I slutningen af 1950'erne deltog pigekoret tre gange i Danmarks Radios konkurrence »Sangerdyst fra Kyst til Kyst«. To gange fik det førsteprisen og een gang lytterprisen.

I 1958 og 1968 deltog Pigekoret i den internationale korkonkurrence i Wales, United Kingdom. I 1968 vandt koret førsteprisen i konkurrence med kor fra 22 lande.

Høstede laurbær også i U.S.A.

Efter koncert ved »Det hvide Hus« på USA's nationaldag 4. juli 1978 modtog koret Certificate of Appreciation fra president Jimmy Carter.

I 1988 fejredes korets 40 års jubilæum ved en stor koncert i Tivolis Koncertsal.

I 1992 fik Minna Hess Thaysen Dansk Røde Kors' Fortjensttegn som tak for indsatsen ved korets »Røde Kors-koncerter«.

I 1978 turnerede koret i USA og i 1982 på Færøerne. Der er planlagt en rejse til Sønderjylland og Sydslesvig i sommeren 1993.

4. maj-dagen i Mindelunden står både Pigekorets og Minna's hjerte meget, meget nær!!!

Hun er gift med professor, overlæge, dr.med. Jørn Hess Thaysen. Den ene af tre døtre er også gået »sangervejen«.

Vi ikke blot siger Minna til lykke, men også: Hjertelig tak for din indsats - og den måde, den er ydet på.

F-k.

Annette Creutzberg, medlem af koret, skriver:

Minna har i 17 år dirigeret Zahles pigekor i Mindelunden den 4. maj. Hun har gennem alle årene vist stor entusiasme ved dette arrangement, og vi har sunget dels ved den fælles højtidelighed og dels på henrettelsespladsen og andre steder i Mindelunden.

I al slags vejr har vi sunget, indhyllet i alverdens rød-hvide gevandter. Selv når vejret har været værst, har Minna holdt fanen højt. Alle de sædvanlige steder skulle der synges de planlagte sange.

Det engagement, som hun har demonstreret, har ikke udelukkende med hendes mand, Jørn Hess Thaysens koncentrationslejr-ophold at gøre. Minna har altid vist stor interesse i menneskelige spørgsmål og har formået at udtrykke den indlevelsesevne, som hun selv besidder, til os korsangere.

Hvert år møder de yngste, såvel som vi, der forlængst har forladt Zahles skole. For de yngste er det en stor ære at få lov at deltage i 4. maj-arrangementet, medens de ældre sangere glæder sig til den særlige stemning, som altid er der denne aften, ikke mindst takket være Minnas indsats. Skønt vi har deltaget i Mindelunden i så mange år, tillader hun os ikke at slække på koncentrationen.

Vi håber, at Minnas gejst vil holde i mange år endnu. Heldigvis ser det da ud til at blive tilfældet...

Hjertelig tillykke...

Een på kassen i 25 år!

Bernth Johannesson

Det var et højst usædvanligt jubilæum, som Sammenslutningens kasserer Bernth Johannesson kunne fejre i år.

Sammenslutningen rundede som bekendt 25 år den 16. april. Ved det stiftende møde i 1967 blev Bernth Johannesson valgt til kasserer, og han har beklædt denne post uafbrudt siden. Han er iøvrigt den eneste af de oprindelige stiftere, der har gjort hele perioden med i bestyrelsen.

Det skyldes naturligvis, at Bernth er en dygtig regnskabsmand og altid fører regnskabet korrekt og samvit-

tighedsfuldt. Han har da også hvert år på repræsentantskabsmødet fået sine regnskaber godkendt uden anmærkninger.

Men Bernth har gjort sig bemærket på mange andre områder i vore foreninger. Han var med til at starte Neuingammeforeningen og sad i dens bestyrelse i mange år. Han var med i Bernadottefondens bestyrelse så længe den eksisterede. Ligeledes sad han i byggeudvalget for Bernadottegården i Roskilde, hvor han også i to perioder var medlem af bestyrelsen. Også i Kammeraternes Hjælpefond sidder han i bestyrelsen.

Der har været bud efter Bernth i mange andre foreninger, og listen over hans tillidshverv er lang, og det vil føre for vidt at nævne det hele. Dog skal det nævnes, at han også er landsformand for Foreningen af Erhvervshæmmede.

Det er naturligvis på grund af Bernths store arbejdsevne og kammeratlige indstilling, at han får betroet alle disse tillidsposter.

Han ønskes mange gode arbejdsår endnu iblandt os.

Jakob Jensen

En have i Danmark under besættelsen

Af Frants Gertsen

Sjældent har en bog fået så mange anmelderroser som den nylig udkomne »Thue og hans tid«, skrevet af Thues søster, pensioneret seminarielektor Dorthe Petersen, Esbjerg.

I virkeligheden dækkes bogens indhold bedre af dens undertitel »Skæbner, oplevelser og hverdag under Danmarks besættelse 1940-45«, idet den omfatter tre handlingsforløb, først og fremmest broderens opvækst, ungdom og deltagelse i modstandsbevægelsen med senere henrettelse til følge.

Men bogen er også Brammingegruppens historie, foruden at den handler om en vestjysk storfamilies levevilkår under besættelsen, forfatterens egen familie bestående af far, mor og ni børn, hvoraf Thue var den eneste dreng.

Hensigten med denne artikel skal ikke være et forsøg på anmeldelse af bogen, da det kun kan blive en gentagelse af det meget smukke, der allerede er skrevet, men et supplement til bogens omtalt eaf Brammingegruppens oprettelse, som jeg selv, i min egenkab af byleder for modstandsbevægelsen i Esbjerg, deltog i med forhandlingsret om tildeling af våben og sprængstoffer.

Efter at gruppens medlemmer i nogen tid forinden havde handlet mere sporadisk og individuelt under inspiration af pastor Krogager i Tjære-

borg, mente man nu, efter Krogagers flugt til Sverige, at tiden var inde til at få en bedre samling på tropperne ved at danne en fasttømret gruppe, der kunne handle under region 3's ledelse og ansvar, hvilket også var betingelsen for, at man kunne få de nødvendige våben og sprængstoffer.

Når gruppens dannelse står så stærkt i min erindring, er det som følge af de omstændigheder, hvorunder den oprettedes og dens senere skæbne.

Gruppens dannelse er i Dorthe Petersens bog angivet at skulle have fundet sted den 3. juni 1944, mens jeg selv henfører datoen til en uge senere søndag den 10. juni af grunde, som jeg skal komme ind på.

Mødet fandt sted i boghandler Iversens have i Bramminge, hvis søn Helge var medlem af gruppen.

At gå ind i den have, var som at gå ind i et paradys. Varmen stod dirrende over et pragtfuldt blomsterhav, hvor bierne og sommerfuglene sværmede rundt, mens fuglene sang lystigt over vore hoveder, en oase - et fata morgana i Danmarks fjerde besættelsesår, en typisk dansk idyl, der stod i skærende kontrast til barbariet blot et stenkast uden for hegnet.

Gruppens medlemmer ankom enkeltvis til stedet for ikke at vække opmærksomhed,

Ved bladudvalgets møde den 3. april overrakte bladets forretningsfører J.E. FINDERUP Sjællandsafdelingens fortjenstmedalje til redaktør Johannes Fosmark.

Jens Thue Jensen er bogens hovedperson.

Helge Brock Iversen, student fra Ribe Katedralskole 1942

til sidst var vi forsamlet 8 mand i et lille lysthus, der lå bagest i haven.

Tre af gruppens medlemmer var for mig gamle kendinge, som jeg allerede arbejdede sammen med i Esbjerg. Den ene var stationsforstanderens søn. Hans Nielsen fra Tjæreborg, der i lang tid havde organiseret våben fra tyske troppetransporttog, når de gjorde holdt på Tjæreborg station. En dag inviterede han mig ud for at se hans samling, der blandt andet indeholdt en 20 mm maskinkanon, desværre uden ammunition.

Den anden var Mogens Friis, en begavet redaktørsøn fra Varde, der var i færd med at blive student, og som bidrog med artikler til den illegale presse, og som allerede havde skrevet sin første digtsamling, og så var der altså Thue, som i nogen tid var min kurér, og den eneste, som kendte min adresse, som han i hvert fald ikke røbede ved sine senere forhør hos Gestapo.

Thue kom jeg på særlig nært hold, da vi under en undtagelsestilstand opholdt os alene i en lejlighed, hvor vi foran en hyggelig kaminild bekræftede hinanden i vore fælles motiver til, at vi var gået ind i modstandsbevægelsen. Vi havde begge som soldater oplevet tyskernes to besættelser af Danmark, jeg i Sønderjylland den 9. april og Thue i Ringe på Fyn den 29. august.

På mødet havde Thues gode humor og vestjyske lune hurtig sat gruppen i fornøden begejstring, som blev tilført yderligere eufori ved viden

om de allieredes heldige landgang i Normandiet få dage før (derfor det med datoen).

Da opgavefordeling og tildeling af fornødent materiel, som var min mission, var overstået, gik jeg fortrøstningsfuld fra haven, der havde gjort så stort indtryk på mig.

Efter at have udført mange dristige og vellykkede operationer i hele Sydjylland blev gruppen revet op i februar måned 1945, tre af dens medlemmer, Hans, Thue og Helge blev arresteret og henrettet i Ryvangen den 10. marts, så tæt på freden, at det yderligere satte det barbari i relief, som de havde kæmpet imod, og som nu havde kostet dem livet. Yderligere to af gruppens medlemmer omkom senere, Mogens Friis under en aktion i København på krigens sidste dag. En fjerde, Robert Pedersen, Bramminge, blev ramt af et vådeskud efter befrielsen.

Men den have... ja, den har fulgt mig lige siden, som et symbol, et sindbillede på den tid, vi dengang levede i - fra lyset ud i mørket... eller omvendt.

Allerede da jeg første gang i 1946 læste bogen »De sidste timer«, dukkede den op igen med sin uberørte skønhed. I det sidste brev til sine forældre foralte Helge Iversen, hvad haven havde betydet for ham: »Jeg tænker på vor dejlige have, jeg har altid, ligesom far, elsket den have, hvor mange dejlige og lykkelige timer har den ikke givet mig, det sted, hvor jeg som barn altid bedst kunne lide at lege, jeg vil nu sige, at den var rammen om hele min barndom...« Sådan skrev Helge.

Ved bisættelsen af Hans Nielsen i Tjæreborg kort tid efter besættelsen, holdt pastor Krogager en mindeprædiken. Heri kom han ind på en drøm, han havde haft kort forinden, hvori han havde set de tre henrettede kammerater komme glad vandrende med armene over hinandens skuldre over en blomstrende sommereng.

Så mon ikke også han har været i den have.

Frants Gertsen

Sømanden II

Som matros Gunner Johansen, Odense oplevede begyndelsen af verdenskrigen, og hvad deraf fulgte for »krigssejlerne«.

Efter tre ugers rekreation i den lille by Bloth, blev jeg tilbudt en hyre på S/S Rigmor, men den lå i London, så rejsen med tog til Liverpool Street Station og videre med taxa til mit endelige mål foregik uden de store oplevelser.

Vel ankommet gik jeg med min køjesæk ombord i skibet, som lå i St. Albert Dock. Londonerne var vant til mange bombninger af mange tyske fly hver nat, og det var også tilfældet den første nat ombord.

En langvarig brummen af bombemaskiner, og denne nat var deres mål dokkerne, som blev overdænget med brandbomber. Kilometervis af varehuse blev sat i flammer. Det var et frygteligt syn for os ombord at være vidne til. Vi slap dog uskadt fra det voldsomme inferno.

Næste dag sejlede vi i ballast ned ad Themsen - alene - og op langs Englandskysten og endte under »Coal Spouten« i havnebyen Sunderland.

På siden af et norsk skib

Fuldt lastet lå vi på siden af et andet skib, som var norsk, men da jeg så rigtig efter, kunne jeg se på det støbte mærke, som dengang altid var på forsiden af broen, at skibet var bygget på Odense Stålskibsværft under navnet Balzac.

En norsk maskinassistent kom hen til mig. Han var så nervøs, at han stod og rystede.

Begge skibes last var til den engelske kanal, og det var et frygteligt sted at komme til, sagde han. Han kunne jo ikke vide, at der kom han aldrig.

Det var i slutningen af juni måned 1940, og søndag eftermiddag i et helt vindstille vejr med høj sol skulle skibene uden for havnen for at ankre op og herfra være klar til at indgå i en konvoj, som nordfra skulle passere Sunderland hen under aften.

Vort skib, som lå yderst, gik ud først. Vi var ved at svinge libådene ud og fastgøre dem til svære træbomme, da der

lød et forfærdeligt brag. Vi så, det var det norske skib »Balzac«. Det blev nærmest løftet ud af vandet, brækkede over på midten, og i løbet af sekunder var forskibet under vandet. Skibet, der havde maskinen agter, gik sidst ned. To minutter tog det hele, og det eneste, der kom op, var to lejdere (stiger), to tømmerflåder og endelig to mand, der svømmede rundt, indtil en motorbåd fra havnen fik dem samlet op.

Rystede var vi

Der fik vi pludselig krigens rædsler på nært hold.

I konvojen sydover var vi kun 12 skibe. Turen gik uden oplevelser, til vi rundede Dover og sejlede ind i den engelske kanal. Pludselig blev vi klar over en kraftig brummen, og højt oppe kom der ca. 40 tyske fly og begyndte at drysse bomber ned over konvojen. Det så djævelsk ud, men da de havde passeret, viste det sig, at kun ét skib havde fået en træffer i forskibet, og selv om det var ved at synke, kunne det nå land og strande.

Det meste af konvojen fortsatte nord om Skotland til den engelske østkyst, men vi var 8 skibe, som skulle ned i det irske hav, og da vi passerede Belfast i Nordirland, kom et stort tomt nybygget fragtskib med i konvojen. Vi var nu tre rækker med tre skibe i hver. Hele dagen i irske havet cirklede et tomotorers fly rundt om konvojen - eller flere afløst af hinanden - men da det begyndte at blive mørkt, fløj den hjem.

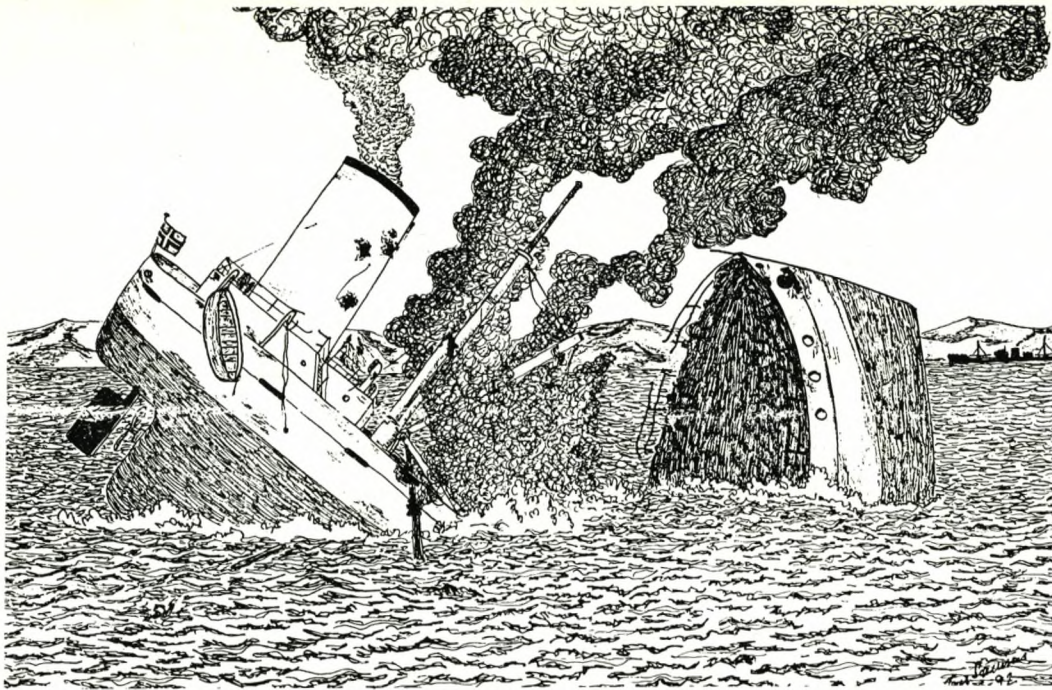
Tysk fly

Lidt efter så det ud til, at den kom tilbage og fløj hen over den midterste række bagfra og skød kraftigt med maskingeværer ned over kommandobroerne på alle tre skibe og lod en bombe falde i det forreste skib, som altså var det nye tomme skib fra Belfast. Det var dog ikke hårdere ramt, end det kunne gå mod Belfast igen.

Hans Silas Nielsen, Tjæreborg

Det norske skib BALZAC endeligt ud for Sunderland. Kun 2 overlevende! Krigens rædsel!

Det varede noget, inden maskingeværskytten på vore skibe fattede, hvad der var galt, så tyskeren slap med skrækken.

Det var en forbløffelse uden lige, og snakken bagefter gik på en vis beundring for den beregning og tidspunkt, flyets besætning havde udvist.

Bristols udslettelse

Vi fortsatte til Bristolkanalen og dokkede i Avonmouth - Bristols havneby. Avonmouth ligger en god halv times buskørsel fra Bristol. Dagen efter vor ankomst og efter mørkets frembrud blev Bristol på det nærmeste udslettet.

Hundredevis af tyske bombemaskiner fløj over byen, og selv i Avonmouth faldt flere bomber, men vort skib blev ikke ramt.

De næste tre døgn var adgang til Bristol forbudt, og da vi den fjerde dag kom derind, var der stort set ikke andet end ruiner tilbage. Man fortalte, at tyskerne var ude efter et fabrikskompleks, der fremstillede Bristol flymotorer, men det var den eneste bygning, der ikke så ud til at have lidt skade. Den var af jernbeton!

Vi sejlede kort efter fra Avonmouth til Liverpool, hvor resten af lasten blev losset. Vi var nogle stykker, der afmønstrede og tog til Newcastle for en velfortjent ferie ovenpå disse oplevelser.

I Newcastle

Efter en lille ferie i Newcastle på ca. tre uger, mønstrede jeg omborg i M/S Robert Mærsk den 10. maj 1941, og var ombord på denne båd til den 11. juni, hvor jeg igen stod i Newcastle, efter en ret begivenhedsløs tur. Da pengene var små på engelske forhyringsforhold, var der ikke store hyrer, og kosten var heller ikke særlig god, så efter 10 dage i land blev jeg igen forhyret den 21. juni, nu på M/S Gudrun Mærsk.

På Cuba Vi sejlede ud fra Englands kyst og gik alene tværs over Atlanten til den amerikanske østkyst. På grund af strømforholdene går skibene fra Cap Hatteras tæt ved kysten i sydgående retning, og derfra til Matanzas på Cuba.

Efter at skibet var lastet med sukker - der blev båret om bord af stærke negre - i ca. 150 kg sække, gik turen den modsatte vej op langs Amerikas østkyst og videre mod England til havnen Manchester.

Turen, hvor vi igen sejlede alene, var begivenhedsløs.

Tilbage til Manchester, hvor jeg opholdt mig til den 12. oktober, hvor næste skib S/S Gyda blev mønstret. Dette skib var ikke ret stort og også langsomt, så det kunne ikke følge konvojerne, så vi tøffede alene til Canada.

Op ad Sct. Lawrence flo-

den til Montreal, lastede og igen enesejlads til England.

Vi afmønstrede - næsten alle mand - den 25. december 1941, og rejsen gik igen til Newcastle.

Newcastle som hjem

Newcastle var som at komme hjem, det var herfra næsten al forhyring foregik af danske sømænd.

Allerede 1. nytårsdag så jeg på tavlen i poolen, at ØKs motorskib Afrika manglede matroser, og da jeg vidste, at store skibe gik på langfart, blev jeg forhyret med den.

Turen skulle gå syd om Afrika og op ad Afrikas østkyst. Turen, der var beregnet til 5 måneder, varede til 24. maj 1942.

Skibet lå på værft i Greenock ved Glasgow, hvor det blev forsynet med maskingeværer, som vi heldigvis ikke fik brug for.

Efter lastning sejlede vi et stykke ud på Atlanterhavet, under overvågning af Catalina flyvebåde, og alene ned mod Afrika, hvor vi efter at have passeret Kap Det Gode Håbs forbjerg lagde til i Kapstaden. Her blev noget af lasten losset og nyt taget ombord. Herfra gik turen mellem Afrika og Madagascar til havnebyen Basra i Mozambique, hvor vi lastede vin i flasker, og endelig til Mombassa i Kenya.

Opholdet i Mombassa varede to uger. Hele lasten blev

losset her. Vi gik nu tom - eller i ballast, som det hedder til øen Zanzibar, der ligger ud for Afrikas østkyst. I Zanzibar fik vi en lille last af krydderier, som øen er berømt for at dyrke.

Tilbage mod Kapstaden med et par afstikkere for at hente små laster af forskelligt. I Kapstaden bunkrede vi brændstof til skibet, hvorefter turen mod England begyndte.

Afmønstrede i Liverpool.

»Hjemme« igen

Tog til Newcastle, som jo næsten var »hjemmet«.

Tre uger i land, hvorefter jeg fik hyre på ØK's Amerika. Det lå i Glasgow og skulle til Australien. Jeg mønstrede den 12. juni 1942.

Da skibet lå på værft for reparation af motorerne, gik der en tid, inden vi afsejlede, og vi gik her i konvoj, men da motorerne stadig ikke gik så godt, blev vi nødt til at gå ind til New York, for yderligere reparation.

New York

Mine nerver var gennem den forløbne tid blevet noget flossede, og det viste sig ved, at nerveenderne på både fingre og tær var betændte, og øjenmuskulaturen var i ukontrolleret vibration. Jeg blev derfor tilset af en læge, som beordrede mig på rekreation. Skibet måtte sejle uden mig.

Når det skulle ske, kunne det ikke være et bedre sted at være under krigens.

Under Panama flag

Jeg kom dog ret hurtigt til hægterne igen og måtte finde mig et nyt skib. Standard Oil Company, et af verdens største foretagender, ejede Panama Transport Company, og det var udelukkende tankskibe. Da amerikanske søfolk var blevet indkaldt til tjeneste i USA's flåde, manglede der altid søfolk. Befarne.

Jeg underskrev kontrakt og fik et betalt hotelværelse på Hotel Rex i 47. gade. Hver morgen, når jeg forlod hotellet, blev der udbetalt penge til dagens måltider, og min hyre talte fra 1. dag. Det var fine forhold.

Efter en måned blev jeg og andre besætningsmedlemmer kørt til tankeren Peter Hurl, l

der lå i New Jersey. Det var den 29. september 1942.

Vi afgik mod to hollandske øer Curacao og Aruba, som ligger ud for Venezuela. Vi sejlede nu olien til Panama City og Amerikas Østkystfladeri.

Min sidste tur på tankbåde

Det gik stille og roligt for sig, indtil min sidste tur forlod Curacao.

Følgende nat ved 4-tiden, stille vejr og fuldmåne, og jeg havde frivagt og lå og sov, da alarmklokkerne ringede.

Jeg kom op i en fart. Vi var en tankskibskonvoj på 6 skibe, og de 2 ret forud for vort var blevet torpederet, og var et stort flammehav, et frygteligt syn at være vidne til.

Ikke en sjæl kommer væk fra et sådant torpederet tankskib, da ikke blot skibet, men også den nærmeste del af havet er ompændt af flammer.

Kom jeg fra det - ville jeg ikke sejle med tankskibe mere. Afmønstrede i New York den 23. februar 1943.

Sailors Union of Pacific (Stillehavets Sømandsforening)

Da jeg nu ønskede at sejle med amerikanske fragtskibe, skulle jeg bestå en prøve i manøvre med livredningsbåd, at splejse tovværk, wirer m.v., og med beviset i lommen kunne jeg melde mig ind i ovennævnte forening. I daglig tale kaldet S.U.P.

Jeg blev nu forhyret på et Libertyskib på 10.000 tons. Skibet lå i New Yorks havn, og vi afsejlede den 10. april, og efter en tur til Middelhavet med krigsmateriel til flere havne, havde vi bl.a. 300 tyske krigsfanger med til Amerika fra Alger. Ved ankomst til Amerika bliver man normalt afmønstret, hvis man ikke inden ankomst har fået sin hyre fornyet, så jeg afmønstrede den 30. juni 1943. Kun to måneder og 20 dage på denne båd.

Da jeg på denne båd erfarede, at tømmersmanden havde et godt job, som bl.a. bestod af at pejle bundtanke, passe ankerspil og andre småjobs, besluttede jeg at jeg ville have et sådant job på en anden båd.

Francis Lewis

Mønstrede denne båd 9. juli 1943.

På Francis Lewis var vi atter i Middelhavet med materialer til hæren, og vi flyttede biler, mandskabsvogne osv. fra havn til havn og fra land til land. Her var vi udsat for et stort luftangreb af tyske bombemaskiner, mens vi lå i Orans havn. På et andet Libertyskib, som lå på siden af os, blev 8 marinesoldater dræbt af en direkte træffer. Ca. 4 måneder senere var vi tilbage i New York, men denne gang bad jeg om at blive ombord også på næste tur.

Under denne tur til New York var vi ude i et forfærdeligt stormvejr, hvor skibet, der jo var i ballast (tomt) ligger meget højt i vandet, smed sig fra side til side, og hvor det var så langt over, at det var helt utroligt, at det rettede sig igen. Men hjem kom vi dog.

De næste 11 måneder

Vi lastede militærudstyr, lastbiler, jeeps, mandskabskøretøjer med larvefødder, tanks, maskingeværer, kanoner, ammunition og fødevarer i feltindpakning. Da skibet var fyldt op, sejlede vi til en anden havn, hvor vi fik en dækslast så stor. Den bestod af et benzin-raffineringsanlæg. Der var mange forskellige kasser, så det blev svært at bevæge sig rundt på skibet.

Omkring 1. december 1943 afgik vi fra Philadelphia over

Atlanten ind i Middelhavet, gennem Suez-kanalen, Rødehavet og ind i den Persiske Golf. Vi lagde til den det lille ørige Bahrein, som ligger tæt ved Saudi Arabien. Her blev al dækslast losset, hvorefter vi sejlede op i bunden af Golfen, op ad floden Eufrat til Khorramshah, hvor amerikanske militær-ingeniører havde bygget en lang kaj langs den iranske flodside. Her blev al last udlosset. Hvad der selv kunne køre fortsatte omgæende til Sovjetunionen. Et jernbanespor var anlagt og forsynet med amerikansk byggede fragtvogne. Det gik stærkt, og man må beundre USA for den storslåede måde, de kan arrangere på selv under vanskelige forhold.

Held i uheld

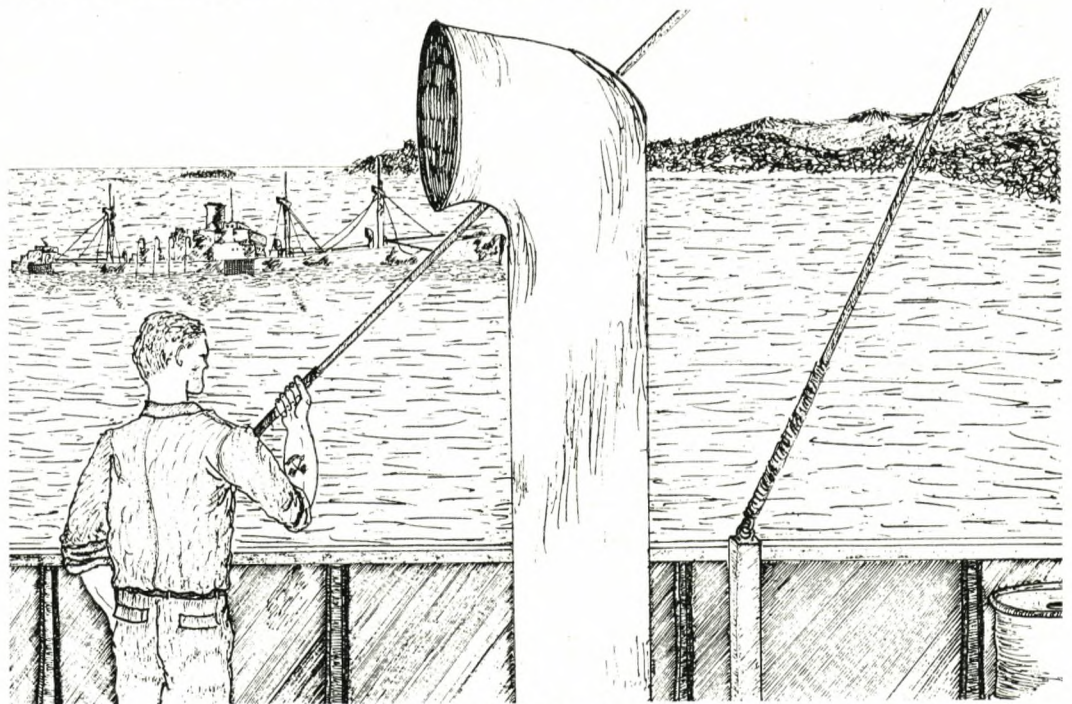
Kajområdet var afspærret, og der var amerikanske vagtposter ved indgangen. Vi skulle alle være ombord kl. 24, men da jeg en aften fik lidt for meget af den persiske vin, nåede jeg først ned til floden ved 2-tiden. Jeg var noget nervøs for vagten, så da jeg passerede ud for jernbanesporet, der gik mod flodbredten, fik jeg en ide, i min »tågede« hjerne. Jeg gik ud af sporet, og troede således, at jeg kunne snyde vagten. Pludselig - et stykke ude af sporet - stod en indisk soldat foran mig. Han sagde noget, som jeg ikke forstod, men da han stak en bajonet i min arm, for-

stod jeg, at det var alvor, så jeg fik hænderne i vejret. Han førte mig videre, forbi vagtposten og op i byen til hans kompagnichef. Kompagnichefen skældte mig ud, før jeg fik lov til at gå om bord. Da jeg passerede vagtposten, sagde han: Der var du heldig, i sidste uge blev en amerikansk soldat skudt for samme forseelse. Om bord var der morskab. Besætningen antog mig for at være helt - med blodet løbende ned ad armen.

Herfra sejlede vi til havnebyen Massava i Eritrea. Lastede her med brugte flyhangarer. De var lavet af profiljern og bølgeblikplader. Alle dele var mærkede, så de kunne samles igen. Disse dele skulle sejles til Calcutta. Såturen gik tilbage over Det indiske Ocean rundt om Ceylon (Sri Lanka) op i den Bengalske havbugt og ind i Ganges flodens delta til Calcutta. Her blev vi losset, og fik at vide, at vi skulle til Vestaustralien og laste korn til Italien.

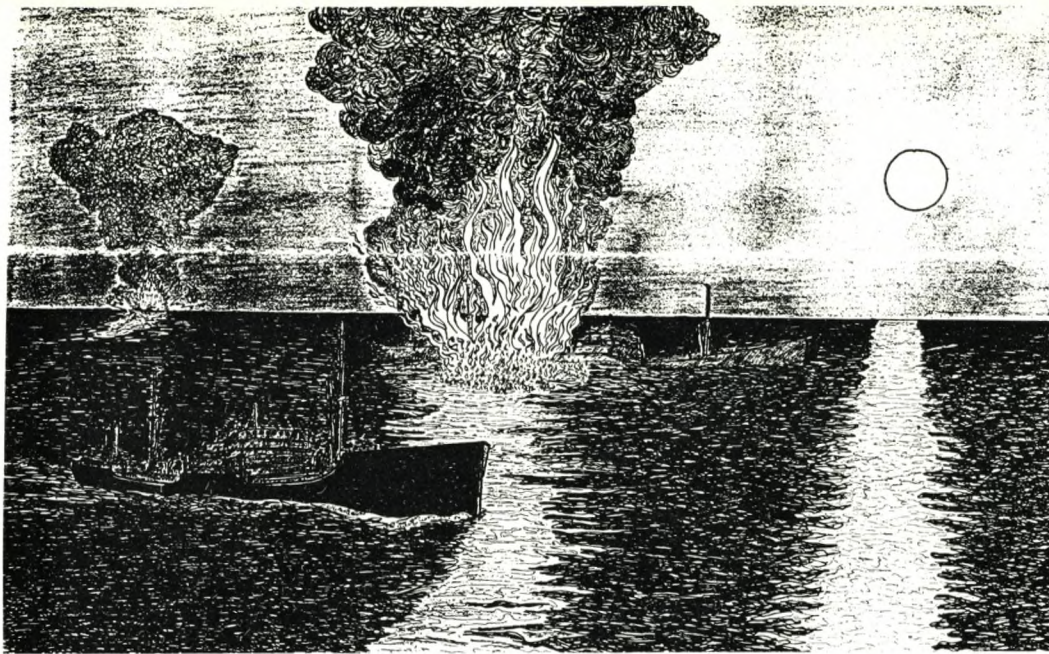
Med fint vejr sejlede vi over Det indiske Ocean og ankom til Freemantle, Perth, hvor der blev indbygget »slingreskotter«, som er nødvendige for at sejle med en så »levende« last som korn - kornlast kan let forskubbe sig og give slagside.

Herfra sejlede vi nordpå til en udskibningshavn for de vestaustralske landmænd, Geraldton.

Tankskibskonvoj den 30. sept. 1942 bestående af 6 skibe. 2 torpederet. Ingen overlevende! Krigens rædsel!

Et LIBERTYSKIB torpederet af japanerne i lagunen på øen Manus. Verdenskrigen, rædslen!

Med ca. 10.000 tons hvede gik vi nu mod Røde Havet, gennem Suez-kanalen og ankom til Bari, hvor den halve last blev losset, derefter syd om Italien, gennem Messina-strædet op og ankre ved foden af Vesuv. Resten af lasten blev her udlosset i den lille havneby Castellamare. Vi gik nu, tom, til Tunis og lastede forskelligt maskineri. Vi kom godt over Atlanten, og jeg afmønstrede i New Orleans 14. oktober 1944.

Mønstrede Libertyskibet Stephen Johnson Field

Efter tre ugers ferie i New York mønstrede jeg den 6. november 1944 ovennævnte skib, som lastede militært udstyr i New York og Philadelphia, hvorpå vi gik sydpå langs USA videre over den Mexicanske Havbugt til Panama-kanalen.

I Panama City blev tankene fyldt op med brændstof, og gennem en måned sejlede vi på Stillehavet med ankomst til øen Manus i Admiralitets-øgruppen. Skibet var nu underlagt U.S. militærkommando. I lagunen lå i forvejen et libertyskib, som så ud til at være meget tungt lastet, men det viste sig, at det stod på bunden, det var torpederet af japanerne, eller som det hed i daglig tale »japserne«. Efter to ugers ophold her gik vi til Filipinerne, hvor lasten blev losset på to sydligere øer, som var ryddet for »japsere«, Mindanao og Zebu.

Med tomt skib gik vi til Queensland i Østaustralien, hvor vi anløb Cairns og Townsville. Her fik vi et kompagni australske soldater ombord samt alt deres udstyr, såsom køretøjer, skydevåben, ammunition og kostforplejning. Vi forlod havnen og gik nordpå. Soldaterne sov på dækket i deres feltudstyr, ligesom de selv sørgede for deres kost. Robuste fyre.

De var om bord i ca. to uger og blev landsat på en lille ø på Filipinerne. Vi blev nu sendt til en anden lille ø, hvor der var et meget stort militærdepot. Her blev bunden af skibet lastet med »alligatorer« - der er åbne men vandtætte mandskabsvogne, der kan flyde på vandet og køre på deres »bælter« på land. Mandskabet til disse vogne kom ombord på et aftalt tidspunkt, og vi sejlede nordpå gennem øerne.

Efterhånden var vi seks skibe med samme indhold. Vi passerede Manilla på hovedøen Luzon og til Lingouin Golf, hvor alle skibene kastede anker.

Straks efter begyndte alle skibene af sætte »alligatorerne« i vandet. Alle samlede sig i formation, og med et »rasende« brøl satte de mod land. Vi forventede at høre skyderi, men »japserne« var væk.

Herfra gik det til Manilla for lastning. Medens jeg var der, gik jeg en tur i byen, men fik her et chok ved at se de

væltede højhuse. De var minerede af japserne, og sprængt ved deres bortrejse - eller rettere tilbagetog.

Herfra til San Pedro - havneby ved Los Angeles - hvor jeg afmønstrede.

8. august 1945. Freden

Efter afmønstring tog jeg til rutebilstationen og løste billet til San Francisco, hvor jeg ville besøge min ældste bror og hans familie. Han havde boet der siden 1917.

Der var 15 timers kørsel ved bus, og da chaufføren var inde på en meldestation midt om natten, og kom ud derfra, fortalte han, at Japan havde overgivet sig.

Alle i bussen jublede. Jeg fældede nogen tårer og tænkte tilbage på al den elendighed, krigen havde medført. Det var den 8. august 1945.

Efter nogle dages ophold rejste jeg til New York for at rejse hjem. Men jeg kunne ikke få udrejsetilladelse, før skattepapirerne var i orden, og dette kunne ikke ske så hurtigt.

Jeg mønstrede nu et skib, der skulle til Genua i Italien, men det var en hurtig tur, og jeg var igen i Amerika den 4. december 1945. Tog til New York endnu en gang, gik på Det danske Konsulat, hvor jeg fik at vide, at den danske stat ville betale rejsen hjem.

Rejste til Baltimore og gik ombord i Ø.K.s M/S Mongolia, og afrejsen fandt sted den 1. januar 1946.

En tur med S/S Marx i 1940 kom til at vare næsten 6 år, men jeg kom dog hjem. Af næsten 5000 danske søfolk, der sejlede for De allierede, endte cirka en trediedel på havets bund.

Efterskrift

Inden min afrejse til Baltimore besøgte jeg en ven, der var bestyrer for Det danske Sømandsforbund. Da han hørte, at jeg skulle rejse hjem med Mongolia, sagde han, at han glædede sig på mine vegne, da Mongolia var en nybygning og ude på sin første tur.

Der var 12 passagerkamre, så han mente, jeg fik en fornem tur hjem. Sådan gik det ikke. Da jeg kom om bord, blev jeg vist op i et lille rum. Det var et sygelukaf med to hvidmalede stålørssenge, og der stod en anden sømand, som jeg skulle dele det med.

Vi syntes begge, at det så lidt trist ud, men vi havde da prøvet det, der var værre.

Nogle af den menige besætning mente, vi skulle tale med kaptajnen, så vi gik op og bankede på hans dør. Han lukkede døren på klem, og vi fremførte vort ærinde. Han svarede: »I er her ombord som konsulatpersoner,« hvorefter han lukkede døren. (Konsulatpersoner var dengang f.eks. subsistensløse eller pengeløse personer, som er strandet i udlandet, og hvor staten må betale hjemtransport).

Maden blev bragt os i et mastehus, der også var ret trist.

Den sidste dag på året var skibet lastet, men vi skulle først afgå første nytårsdag.

Vi fik vor mad bragt til mastehuset, og da ingen inviterede os til at fejre nytår, gik vi i land og fejrede nytåret med amerikanerne.

Vi afsejlede så 1. januar og ankom København den 15. januar 1946. Vi løb ind i Frihavnen og forlod straks skibet. Det var en ny fornemmelse at stå på dansk grund.

Vi følte ingen trang til at takke kaptajnen for denne tur.

(Nedfældet af Gunnar Johansen i 1991 og 1992).

kc.

Thies Christophersen og »Løgnerne om Auschwitz«

Hvornår tager regering, folketing eller justitsministeriet skridt til at udvise den tidligere SS-vagt fra Auschwitz-lejren, Thies Christophersen, fra Danmark? Det må være en fejtagelse, at han har fået asyl!

Han bliver i dag brugt som hovedvidne i den internationale kampagne, som »ny«-nazisterne har sat igang, for med løgne og usandheder at fortælle, at de uhyrligheder og umenneskelige forhold i de tyske KZ-lejre aldrig har fundet sted. Og på denne måde forsøger at mane sandheden om gasningen af jøderne til jorden. Man bruger Th.C. publikationen »Løgnerne om Auschwitz«, hans foredrag og det, at han var SS-vagt i Auschwitz, som sandhedsvidne, og at alt, der er skrevet om de tyske KZ-lejre, er pure opspind.

Der er nu faldet to domme over personer, der bl.a. med Thies Christophersens publikationer, skrifter og foredrag som baggrund, har udspremt propaganda i form af nye bøger og tidsskrifter, hvori det igen påstås, at uhyrligheder i KZ-lejre aldrig fandt sted.

Den ene dom faldt i Østrig, hvor forlægger Gerd Hønsik fik 18 måneders fængsel. I Østrig er det ved lov forbudt at benægte, at tyskerne har begået krigsforbrydelser.

Den anden dom var over den britiske »historiker« David Irving, som har rejst i Europa og hævdede, at gaskamre i Hitlers KZ-lejre aldrig har eksisteret, og at mordene på millioner af jøder aldrig har fundet sted. Han fik en bøde på 10.000 D-mark.

Samme David Irving var med i dansk TV, hvor han igen fremførte sine og Th.C.'s løgne.

Thies Christophersen kan straffes i Tyskland, men da han bor på den danske side af grænsen, kan han udsprede sine løgnagtige tidsskrifter og bøger ikke bare i Danmark, men i hele verden.

Lad os få Th.C. fjernet fra Danmark, så der i hvert fald ikke herfra udspredes de løgne, der er en hån mod de mil-

lioni, der blev gasset og døde ved massedrab under umenneskelige forhold i KZ-lejrene.

Vort demokrati skal ikke være så »demokratisk«, at det giver grobund for en »ny« nazisme. Det var den nazisme, vi bekæmpede fra 1940 til 1945.

Jejse/kc

At glemme med forstand

Ved et møde i Aalborg i anledning af befrielsesdagen holdt civilforsvarschef Peter Tage følgende tale:

Det er i dag den 5. maj. Det er snart 50 år, siden vi oplevede den 5. maj, som vi aldrig glemmer. I det mindste de af os, der er gamle nok.

Jeg husker stadig den fantastiske stemning, som greb alle på befrielsesaftenen. Jeg husker også de rædselsberetninger, som viste, hvilket helvede mennesker havde været udsat for.

For nylig var jeg her i Aalborg gæst ved et møde i »Landsforeningen af KZ-fanger i Neuengamme«. En af deltagerne, Hans Bøjlund Sørensen, var min første lærermester i Civilforsvaret. En mand af usædvanlig viljestyrke, en mand, som selv om han havde mistet det ene stemmebånd, var i stand til med sin hæse stemmes brug at oplære os i kommandoføringens ædle kunst.

Han forsøgte aldrig at imponere os med sine oplevelser, men forstod at indgyde os respekt. Vores indtryk var en mand, der kendte ordene »Lykkelig den mand, der glemmer med forstand, hvad han ej ænder kan«.

Altså »glemme med forstand«. For at glemme uden forstand - altså at glemme for blot at glemme er uden mening.

Denne mand var for mig et symbol på det »at glemme med forstand«.

Samtidig er det rystende at opleve de nynazister, der forsøger at benægte historiske kendsgerninger og samtidig latterliggøre.

Det »at glemme med forstand« er for mig at huske uden

had - og altså det modsatte af »at fortie«.

Forhåbentlig husker også de kommende generationer, også for at undgå gentagelsen.

Europa var indtil fornylig et delt, men stabilt Europa delt op i to blokke. I dag er Europa til gengæld præget af ustabilitet. Uroen lurer overalt, og der er allerede krig.

Den økonomiske fattigdom skaber grobund for de laveste instinkter. Der er derfor stadig brug for »at glemme med forstand«.

Livet er en blanding af alvor og humor, men lad os alligevel undgå at leve op til Antoine Riverol's ord »Mennesket tilbringer sit liv med at ræsonnere over fortiden, beklage sig over nutiden og skælve for fremtiden«.

Lad os i stedet »glemme med forstand«, glæde os over nutiden og begejstres for fremtiden.

Pristalsregulering

Som de fleste erstatningsmodtagere vel har bemærket, så er erstatningsbeløbene pristalsreguleret pr. 1. april. De følger tjenestemandreglerne for 1. trin i lønramme 7. Forhøjelsen andrager ca. 2 pct. og giver omkring 150.000-200.000 kr. mdl. alt efter invaliditetsprocent og grundbeløb.

Begravelseshjælpen er fra juli 7.130,00 kr.

Man må have renter og indtægter på ialt 350.000 kr. førend der modregnes i erstatning.

For enker er det tilsvarende beløb 221.000 kr.

Pilgrimsfærden

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme foretager den årlige pilgrimsfærd til de tidligere koncentrationslejre Husum, Bergen-Belsen og Neuengamme samt til monumentet for de omkomne ved sænkningen af fangeskibene Cap Arcona m.fl. ved Neustadt i dagene 20. til og med 23. juli 1992.

Tilmelding bedes rettet til Birgit Lærche, Immerkær 25, Hvidovre, tlf. 31 75 58 03 efter kl. 18, eller Helge Hansen, Holbækvej 130, 4420 Regstrup, tlf. 53 48 35 76, og senest den 10. juli af hensyn til hotelreservation, og husk, at tilmelding er bindende!

Dansk stikker fratages hæder

Det tyske mindretal i Sønderjylland beklager dybt, at en dansk stikker figurerer blandt 665 navne i mindelunden på mindretallets samlingssted Knivsbjerg mellem Aabenraa og Haderslev. Navnet vil blive fjernet.

Det er Dorthe Petersen, Esbjerg, der har gjort opmærksom på forholdet. Hun har skrevet en bog om broderen, der kun 22 år gammel blev henrettet af tyskerne. I Jydske/Vestkysten den 22. marts betegnede hun det som landsforræderi, at »den danske stikker, som blandt andet angav broderen, er hædret på dansk jord, nemlig ved det tyske mindretals samlingssted på Knivsbjerg.«

Dømt til døden

Her er en mindelund for de faldne og ofrene fra det tyske mindretal under Anden Verdenskrig. På mindetavlerne er anbragt 665 navne.

En foreløbig undersøgelse, som mindretallet har foretaget på baggrund af Dorthe Petersens oplysninger, viser nu, at der findes enkelte navne, som ikke hører hjemme i mindretallets mindetavler.

I den konkrete sag drejer det sig om en person uden tilknytning til det tyske mindretal, og som efter krigen af den dansk domstol er dømt til døden og henrettet, siger det tyske mindretals formand, Gerhard Schmidt, Gråsten.

I forbindelse med artiklen fra Jydske/Vestkysten af 8. april 1992, kan endvidere oplyses:

På Knivsbjerg i Sønderjylland ligger yderligere to personer, der ikke skulle være der.

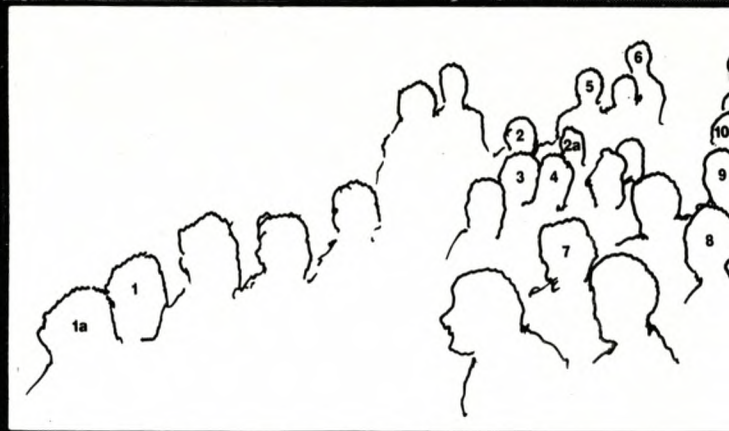
Walther Heldtberg henrettet den 11. april 1947, efter en Højesteretsdom af 7. marts 1947. Omtalte var gestapomedhjælper i Aalborg.

Kans Julius, tidligere navn Hans Petersen, henrettet den 10. maj 1949, efter en Højesteretsdom den 4. marts 1949. Han var marinevægter og gestapomedhjælper i Esbjerg.

Oplyst af politikommissær Boest den 9. april 1992.

kc

Dalum-folkene i 1945 hos Lorry

Det drejer sig om KZ-fanger fra Neuengammes udekommando Dalum. På Oluf Rikhofs initiativ samledes en del af os m/ledsagersker til en fest i »Lorry«, oktober 1945. Der blev ved den lejlighed taget et ordinært selskabsfoto.

Her i vinter fandt jeg mit eksemplar frem, hvorefter »Valde«, alias Horserød- og Frøslevfange Valdemar Petersen, Kolding, fik billedet

forstørret og tydeliggjort, samt en tegning udført. Derefter har jeg sendt materialet til en del gamle Dalum-fanger, hvoraf især Binneballe har været til god hjælp. Resultatet foreligger nu.

I en noget ændret udgave (listen er delt og påklæbet tegningen) er tilsvarende sendt til Frihedsmuseet og Frøslevlejrens Museum.

Georg Schlätzer, Kolding

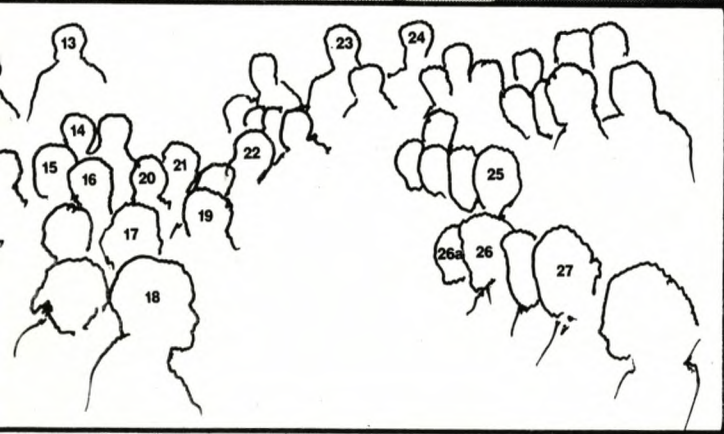
Foråret 1992 er det lykkedes at identificere nedenstående fanger og led (? = identifikation usikker)

Nr. 10:	68.391	Binneballe, Alex f. 12/2 1922.
Nr. 10a:		Mikkelsen, senere Binneballe, Rita.
Nr. 19:	67.956	Bjarkov, Knud. f. 16/7 1925.
Nr. 3:	68.393	Dixen, Hans P. S. f. 9/2 1891.
Nr. 4:	68.379	Eriksen, Per Berre. f. 17/10 1912.
Nr. 5:	68.365	Hansen, Orla Lindegård. f. 15/5 1920.
Nr. 14:	67.975	Hansen, Preben Juul. f. 21/2 1927.
Nr. 9:	68.???	Henriksen, Harry. f. 4/6 1921.
Nr. 21:	67.959	Holm, Sven. f. 2/6 1920.
Nr. 16:	67.971	Jensen, Harry Hjalmar. f. 15/3 1913.
Nr. 13:	68.414	Jensen, John Ebert (nu: J.E. Sønderkov) f. 17/7 1913.
Nr. 22:	67.960	Jensen, Per Fløe. f. 24/5 1926 ?
Nr. 8:	68.405	Johannesson, Bernth. f. 27/7 1926.
Nr. 15:	68.384	Johansen, Tonny. f. 7/11 1927.
Nr. 25:	68.004	Jørgensen, Evald Klarskov. f. 12/2 1911.
Nr. 12:	68.386	Kjøngerskov, Laurits. f. 28/2 1925.

FORENINGERNE

Repræsentantskabsmøde den 26. marts

Sammenslutningen afholdt ordinært repræsentantskabsmøde den 26. marts 1992 i Parolesalen, Nyrupsgade, København.

Repræsentanter fra alle foreninger var mødt. Dagsorden ifølge lovene.

Formanden, Jakob Jensen, bød de fremmødte velkommen, og man mindedes de kammerater, der var afgået ved døden siden det sidste møde.

Som dirigent valgtes Richard Andersen enstemmigt. Richard takkede for valget og konstaterede, at repræsentantskabsmødet var lovligt indvarslet. Læste derefter repræsentanternes navne op og gav ordet til sekretæren, Solveig Skjøtt, som oplæste protokollen, der blev enstemmigt godkendt.

Formanden takkede for det store fremmøde og udtalte, at S sammenslutningen blev startet den 16. april 1967 og havde dermed 25 års jubilæum i år. Der havde beklageligvis ikke været stemning for nogen festlighed i den anledning.

I årenes løb var sket forskellige ting, bl.a. var S sammenslutningen og Kammeraternes Hjælpefond gået sammen om at forene deres to blade til ét, som fik navnet »Pigtråd/Gestapofangen«, der er blevet til et godt og velredigeret blad.

To Bernadottegårde var det også blevet til, og ligeledes havde S sammenslutningen fået sin egen rekreative fond. Udtalte endvidere, at det er de enkelte foreninger, der holder kammeratskabet ved lige.

Horserødforeningen havde i nogle år sovet lidt, men var de sidste år vågnet op igen. De havde fået samlet penge ind til et flot monument ved Horserødlejren, hvor en del tidligere danske fanger var interneret under besættelsen. - Også andre foreninger havde udvist store initiativer, så der var således stadigvæk krudt i

de gamle kæmper, udtalte formanden.

- Vi bliver dog færre og færre efterhånden, der er ca. 200 frafald om året.

Angående bladet har det vist sig, at ikke alle, der modtager rente, holder bladet. Hver især må agitere for at få flere abonnenter.

Formanden kom også ind på, at man måtte tænke på, hvordan 50-året for befrielsen 1995 og 50-året for den 29. august 1993 skal markeres. Regnede dog med, at statsministeren ville foreslå et eller andet. - Omtalte det internationale arbejde efter Berlinmurens fald og omvæltningerne i Østeuropa. Man vidste ikke altid, hvem der repræsenterede hvem og hvad. Bemærkede, at flere af de andre lande havde nedtrappet deres renter til tidligere fanger. - Amicale Internationale de Neuengamme kunne ikke mere samle så mange deltagere. Det kunne mærkes, at Sovjet ikke mere betaler det største bidrag.

Formanden omtalte nogle af de mindesmærker ved KZ-lejrene, der var uro om. Højrekræfter i bl.a. Tyskland nedvurderer det, der er sket for snart 50 år siden. Andre vil dog gøre Neuengamme til det største center for forskning i nazismen.

Der er nedsat forskellige udvalg, bl.a. med Frankrig som deltager. De gamle fængselsbygninger fra byggeriet efter 1945 er blevet revet ned, og det nye center indvies omkring den 5.-6. april i år.

Jakob Jensen omtalte til slut den stigende nynazisme og racisme, og at han derfor havde udfærdiget en udtalelse herom, som repræsentantskabet godkendte. Den skulle sendes ud til pressen og medierne (kan læses andet steds i bladet).

Peder Søgård takkede derefter for en god beretning og udtalte, at også Sachsenhau-

(Fortsættes side 73)

Nr. 23:	67.964	Lindstrøm, Erik A. f. 21/9 1914 ?
Nr. 20:	67.970	Michaelsen, Aage Hjælm. f. 12/1 1898.
Nr. 7:		Olsen, Cornelius, f. 7/1 1924.
Nr. 1:	68.377	Petersen, Hans M. f. 12/2 1902.
Nr. 1a:		Petersen, Sara.
Nr. 27:	54.???	Petersen, Viggo Edv. Emil. f. 22/3 1892.
Nr. 17:	67.973	Puggård-Müller, Christen Louis. f. 4/10 1924.
Nr. 26:	68.357	Rikhof, Oluf. f. 24/10 1907.
Nr. 26a:		Rikhof, Inge.
Nr. 6:	68.394	Schieck, Keld August. f. 17/12 1924.
Nr. 2:	68.409	Schlätzer, Georg. f. 1/8 1924.
Nr. 2a:		Schønning, Rita.
Nr. 24:	68.411	Treschow, Valdemar Michael. f. 23/1 1916.
Nr. 18:	67.976	Westermann, Erik. f. 11/2 1923.
Nr. 11:	68.382	Willumsen, Knud Laurits. f. 20/11 1919.
Nr. 11a:		Westermark, senere Willumsen, Alice.

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

bringer den gamle redaktør

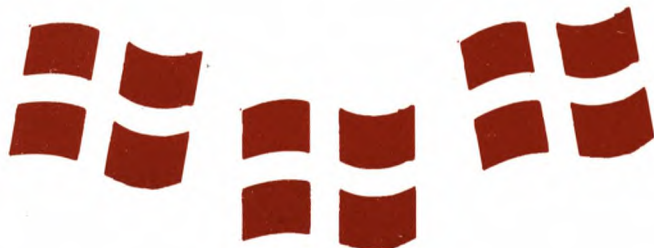
JOHS. FOSMARK

hilsen og hyldest i anledning af hans

**85 ÅRS FØDSELSDAG
DEN 8. JULI 1992**

og takker ham for mange,
mange års indsats for fonden,
dels som redaktør af Pigtråd,
dels som fondens sekretær.

Bestyrelsen

senforeningen havde haft problemer med deres minde-tavler. Der var nedsat en Sachsenhausenkommité til at overvåge, at der ikke bliver lavet historieforkæmper.

Jeise var blevet pålagt at foreslå, at forretningsudvalget meddeler folketingset, at tidligere modstandsfolk ønsker Thies Christophersen ud af landet, idet det er groft uforsvarligt, at han får lov til at udbrede nazimateriale frit her i landet, hvilket er en hån mod tidligere fanger/modstandsfolk. Thies Christophersen havde været i Tyskland i sin fødeby og skaffet sig et nyt pas og var frit rejst tilbage til Danmark.

Kaj Christensen havde en hilsen fra Fosmark. Udtalte, at de havde et godt samarbejde. Der var desværre 100 abonnenter, der ikke havde fornyet abonnementet for 1992. Fotografier af begivenheder fra foreningerne efterlystes. Mange foreninger havde indsendt fødselsdagslisterne for sent. Man ønskede gerne et par indlæg fra de enker, der i besættelsesårene sad derhjemme, medens manden var taget til fange.

Villy Karlsson takkede ligegedes for beretningen og takkede for opbakningen omkring Horserød-monumentet. Man havde modtaget 73.000 kr. fra private, fra fangeforeningerne 48.000 kr., fra fagforeninger 140.000 kr. Andre foreninger, fonde og tipsmidler 205.000 kr. Til monumentet var der ialt indkommet 476.468 kr. - lidt over 1000 kr. mere end budgetteret. Endvidere havde man indrettet et lille museum lige uden for lejren. **Besøg skal aftales.**

Ewald Lægteskov manglede nogle kommentarer om udenrigsministeren, idet han havde løjet ved at sige, han ikke kendte noget til danske fangers erstatningskrav til Tyskland.

Var ikke tilfreds med en tidligere redaktør, der anmeldte mange bøger til Pigtråd/Gestapofangen, idet han burde holde sine personlige politiske meninger for sig selv. Havde fået forskellige opringninger, og han vidste, at en hel del jyder var holdt op med at få bladet.

Klare Tixel var tilfreds med skrivelsen til pressen, dog

skulle der ikke stå nynazisme, for der er kun én nazisme, og den er gammel.

Salle Fischermann mente, forretningsudvalget skulle kræve Thies Christophersen sendt tilbage til Tyskland, hans virke her i landet måtte stoppes.

Hans Andersen støttede forslaget, og omtalte mindemærkeskandalen omkring Buchenwald-lejren. Også her ville de tidligere fanger have den historiske sandhed frem. Den 11. april i år bliver den en stor international demonstration af tidligere fanger i Buchenwald. Mange danske Buchenwaldfanger vil deltage.

Bernth Johannesson ville tilslutte sig Lægteskovs kritik om den omtalte anmelder af bøgerne. Vi har jo mange forskellige politiske meninger og bør derfor holde dem for os selv, udtalte Bernth J.

Ewald Lægteskov og Arne Christensen forsøgte flere gange med nogle spørgsmål til Ove Laursen angående Bernadotttegården i Roskilde uden at kunne få svar.

Formanden svarede derefter på nogle af de fremkomne udtalelser. Mente, man måtte tage sagen om Thies Christophersen op til drøftelse i forretningsudvalget og eventuelt skrive til udenrigsministeriet om vore krav. Meddelte, at samordningsfradraget afskaffes helt 1/1-1993. Overgangsordning fra 1. januar 1992 med 5 pct. Fremover skulle det blive muligt selv at vælge det plejehjem, man helst vil på. Det gælder også for Bernadotttegardene. - Derefter begærede dirigenten beretningen til afstemning, som blev enstemmig godkendt med akklamation.

Kassereren Bernth Johannesson redegjorde derefter for regnskaberne, som var omdelt i forvejen. De blev alle godkendt. Meddelte, at der iøvrigt er »fri bar« fremover. Han redegjorde ligeledes for rekreationsfonden. 19 kammerater havde fået tilskud til et rekreationsophold i år. Den ældste havde været 86 år, den yngste 59. Rekreationsfondens formue udgjorde 56.000 kr.

Derefter var der valg af kasserer og sekretær, som blev genvalgt med akklamation. Som revisor genvalgtes

Johs. Damsgård og nyvalgt blev Salle Fischermann, idet Egon Nielsen havde måttet trække sig på grund af dårligt helbred. Erik Tanne nyvalgtes som revisorsuppleant.

Derefter udbad Jeise sig et svar fra Ove Laursen om, hvad han havde gjort for at hjælpe en kammerat på Bernadotttegården, der var kommet i vanskeligheder på grund af forkert medicin. Ligeledes ville Jeise have svar på, hvad det betød, at man ville integrere Bernadotttegården med Roskilde kommune.

Med hensyn til integration vil det sige, at Bernadotttegar-

Mødet i april

Sammenslutningen afholdt bestyrelsesmøde den 21. april 1992 i 4. Maj Kollegiet.

Buchenwald-Klubben, Horserødforeningen og Sachsenhausforeningen var ikke repræsenteret.

Formanden bød velkommen og gav ordet til sekretæren, Solveig Skjøtt, som oplæste protokollen, der blev enstemmig godkendt.

Derefter udtalte Jakob Jensen, at han havde afsendt den protestskrivelse, som blev vedtaget på repræsentantskabet mod nazismen og racismen til Ritzaus Bureau, uden at have set noget i pressen derom. Derefter blev Helge Kierulff valgt til næstformand, idet Peter Møller Madsen frivilligt havde trukket sig. Ligeledes blev Helge Kierulff valgt til suppleant i lovudvalget som suppleant, til bladudvalget valgtes Villy Karlsson.

Formanden redegjorde for lovudvalgets arbejde og udtalte, at man var igennem med vore krav, tilbage var, at man gerne ville have nazisten Thies Christophersen ud af landet. Udtalte endvidere, at bladudvalget burde agitere for flere abonnenter, mente at man kunne uddele girokort til bladet ved foreningernes generalforsamlinger.

Bladudvalgets og rekreationsfondens regnskaber blev oplæst. Bestyrelsen vedtog at bevilge indtil 15.000 kr. af reserverkapitalen, under forudsætning af, at abonnementsprisen hæves til 100 kr. årligt fra 1. januar 1993.

den bliver hovedregionen i området. Her samles al hjemmehjælp og samtidig integreres den nye sociale bebyggelse, Bernadottteparken med plejehjemmet.

Der blev herefter stemt om udtalelsen til regeringen, pressen og TV om protestskrivelsen vedrørende nazismen og racismen. Den blev enstemmig vedtaget.

Herefter afsluttede dirigenten mødet og takkede for forholdsvis god ro og orden.

Formanden takkede dirigenten og ønskede alle en god hjemrejse.

Solveig Skjøtt
Sekretær

John Nielsen efterlyste rapport om Bernadotttegården, idet der ikke stod noget om udvalg, der omhandler Bernadotttegården.

Ove Laursen oplyste derefter, at der er 28 beboere af vore i Roskilde, og ingen venteliste. Oplyste, at der skal afgå en københavner, før der kan visiteres flere ind på Bernadotttegården fra København, idet Københavns kommune ikke vil kautionere for mere end 14 plejehjemspatients til Roskilde.

John Nielsen oplyste, at det koster 302 kr. mere pr. døgn at bo på Bernadotttegården i Roskilde end i Hadsund. At Bernadotttegården i Roskilde udlejer svømmebassinet for 300 kr. i timen, som burde komme alene beboerne til gode på den ene eller anden måde.

I Roskilde havde der været op til 46 pct. fravær i modsætning til Hadsund, hvor man der havde det normale fravær på 12-16 pct. Dette gik naturligvis ud over beboernes pleje i Roskilde, og det havde John fået klager over, selv om han ikke selv kunne blande sig.

Formanden meddelte, at han havde skrevet et brev til statsministeren angående en eller anden form for et arrangement den 29. august 1993 samt andre store mærkedage.

Derefter redegjorde de forskellige foreninger for deres dels afholdte og dels fremtidige arrangementer.

Jakob Jensen erklærede mødet for hævet. Næste møde berammes til den 10. juni 1992 kl. 14.00.

Solveig Skjøtt Sekretær

Bjok 19

ERHVERVSHÆMMEDE

Esbjerg Afdeling Tyske provokationer

Dachau Klubbens forårstur til Sydhavsøerne

Mandag morgen den 11. maj kørte 4. Maj-bussen ned gennem det forårsgrønne Sjælland med forventningsfulde deltagere, for at opslå hovedkvarter på vandrerhjemmet i Nykøbing Falster.

På vejen dertil besøgte Gavnø slotspark, som kunne fremvise tusindvis af tulipaner og andre løgvækster i fuldt flor, og der var også tid til at spise frokost i »Karetmagerens Hus«.

Tirsdag gik turen til Farø, Bogø og Møn, hvor Klinten var hovedmålet, omend noget utilgængelig for folk i vores alder.

Onsdag bød på et besøg i det gamle Maribo Bryghus, hvor der også blev smagt på de fortrinlige produkter. Efter frokost ved søen kom turen til Safariparken Knuthenborg.

Torsdag var helliget Falster, men begyndte dog på den anden side af Guldborgsund, i det middelalderlige Teknologicenter. Til ære for de gamle modstandsfolk affyredes »Bliden«, datidens kanon. Tilbage på Falster kørtes til Corselit slot, langs den smukke østersøkyst til Hesnæs havn mod Grønsund, hvor Marie Grubbe, som vi hørte om sidste år på Tjele Hovedgård, endte sine dage som forarmet færgeskone.

Om eftermiddagen sluttedes af med en tur på gågaden i Nykøbing, dog ikke i bus.

Efter afslutningsmiddagen på vandrerhjemmet var der the og varme hveder, som det hører sig til på en St. Bededagsaften.

Fredag morgen, efter det store, lækre morgenbord, gik turen atter hjemad. Endnu en spændende og oplevelsesrig tur var slut.

Sammenslutningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen 1940-45, Esbjerg afdeling, var igen i år - traditionen tro - samlet den 4. maj i Gravlunde, Fourfeld.

Ved mindstenene for de kammerater, der mistede livet i kampen mod nazisterne, og for et frit Danmark.

Vi kan stadig glæde os over, at mange pårørende, kammerater og venner møder frem for at markere, at de ord, der blev fremsagt: »De skal ikke blive glemt« virkelig stadig står ved magt.

Det var smukke, men også store ord, som vi denne dag på Danmarks befrielsesdag den 4. maj aldrig må glemme.

Dog i - år - føles det, at vi danske holder udsalg, at vi lader vor selvstændighed gå til spotpris, at der bliver trådt på vore følelser og vort selv-værd.

Ved vore mindsten kom det i år til tyske provokationer på grund af, at tyskerne netop på dnene dag var kommet herop for at udskifte træ-kors i gravlundens tyske begravellesplads med metal-kors. De valgte ud af alle årets dage lige præcis den 4. maj. De stillede med last-vogn, kraner og stiger og monteringen foregik under høje kommandoråb, ja de tog ikke engang hensyn til os, da vi nedlagde kransene, eller da vi sang »Aldrig frejdig, når du går«. For en god ordens skyld skal det også tilføjes, at emballage og værktøj lå spredt for »alle vinde«.

Den tyske mentalitet har åbenbart ikke ændret sig siden besættelsestiden.

Jeg nægter at tro, at det er i samarbejde eller aftale med nogen dansk myndighed, at tyskerne på denne måde fik lov til at genere de pårørende eller kammeraterne, da de nedlagde kransene. Vi må dog stadig iagttage tyskerne med skepsis. Fremtiden lover ikke godt.

Her i Esbjerg opførte de sig, som om vi allerede var

medlem af Den Europæiske Union - under tysk herredømme.

Jeg tror, at de af vore medlemmer, der har leget med tanken om at stemme ja til

unionen, nu har ombestemt sig. De ønsker ikke yderligere tysk indflydelse.

Marius Jensen,
Hjerting, Esbjerg

Landsforeningen Erhvervshæmmede i Frihedskampen
Odense Afdeling - Marts 1992

Indsamling til fordel for et mindeværelse på 4. Maj-kollegiet i Odense for Einar Kruse

Einar Kruse etablerede sig som læge i Odense 1941. I løbet af kort tid fik han en stor patientkreds. I 1941 blev han tilknyttet den begyndende modstandsbevægelse og virkede først som koordinator mellem DKP og borgerlige grupper, herunder Frit Danmark Gruppen.

Da opbygningen af de militære grupper begyndte, blev han næstkommanderende i Fyns-ledelsen. I midten af 1944 kom Gestapo på sporet af Fyns-ledelsen. De fleste blev klar over faren, forlod bus og hjem og blev illegale modstandsfolk, således også Kruse. Han fik sin familie anbragt på landet, opgav sin lægepraksis og koncentrerede sig helt og fuldt om modstandsarbejdet frem til befrielsen den 5. maj 1945.

Der kunne skrives meget mere om Kruse's indsats i modstandsbevægelsen. Men dette brev skal kun være en kort orientering.

Indsamlingens mål er kr. 15.000,-. Indsamlingen slutter den 15. juli 1992. Vi beder venligst om, at eventuelle bidrag indsendes i god tid.

Vi kan på det varmeste anbefale at støtte indsamlingen.

Med venlig hilsen
Indsamlingsudvalget

Aksel Søndergaard, kasserer

Kaj Hansen

Villy Gøbns

Aksel Søndergaard
Girokort vedlagt

Kaj Hansen

Villy Gøbns

Besøg i »Huset« Sct. Jørgensgade i Odense den 18. marts

Denne dag havde vi gamle modstandsfolk, krigssejlere og KZ-fanger et interessant møde ved vores normale onsdagsammenkomst.

Peder Søegaard, København, havde Karl Stenzel og hans fru Lore med. Karl Stenzel er i ISK præsidium og valgt som sekretær for min-

desmærkerne i Sachsenhausen, Ravensbrück og for Brandenburg fængsel.

Evald Lægteskov bød Karl Stenzel og frue velkommen på Sachsenhausens vegne.

Karl Stenzel arbejder med at varetage de tidligere mindesmærker og kz-lejre, så de fremtræder i den ånd, de er opbygget i. Han har selv mærket på sin krop, hvad det vil sige at være i fængsel og KZ-lejre, da han har siddet i KZ og tugthuse i ialt 11-12 år.

Karl Stenzel sagde i sin tale bl.a.: »Jeg var første gang i Danmark for 11 år siden, hvor jeg var gæst hos byggearbejderne og søfolkene her.« Og han fortsatte: »Vi har gennem ISK de sidste tre år forsøgt ikke at blande mindstedet for antifacister med facisterne i Sachsenhausen.

Vi har protesteret, og nu, da der er nedsat en kommission af 7 historikere, har vi sammen med dem diskuteret de senere fængslede i »Den kolde krig« og vil prøve at holde disse adskilt fra »vore« mindsteder.

På en mindetavle i Sachsenhausen for »Stalinismens« ofre er der bl.a. en SS-morder med 23 mord på samvittigheden, og det har taget to års arbejde at få denne mindetavle nedtaget.

Den i efteråret nedsatte historikerkommission af saglige, faglige folk skal forestå de ændringer i mindesmærkerne, som er nødvendige.

På mødet den 8. og 9. marts var foruden K.S. også præsidenten for international Sachsenhausen komité og en række andre. Vi håber nu, at alle disse brave mennesker vil forstå, at mindstedet Sachsenhausen skal holdes fri for disse gamle SS'ere, massemordere og forbrydere.

Endelig er den rene danske afdeling - betalt af Danmark - den kan de ikke ændre, eller røre ved uden at vi først har hørt om det.«

På P/G spørgsmål til K.S.: »Hvilke mindsteder i Tyskland såvel øst som vest bør vi gamle danske fanger besøge for at påvirke bedst muligt?« svarede K.S.: »Besøg i denne rækkefølge, Sachsenhausen, Ravensbrück, Brandenburg, Dachau, Nebenauss, Lieberose, Belower Wald og museet Stauffenberg.«

»Er det en idé at skrive til de enkelte delstaters ministre?« Hertil svarede K.S.: »Ja, til ministerpræsident Stolpe og kulturminister Enderlein. Peder Søegaard har adresserne!«

»Kan læserbreve, og er det en god ide at skrive læserbreve, medsendes til ovennævnte?« K.S.: »Ja, det er en god ide, men vi vil gerne have kopi til P.S. og til ISK.«

På vort spørgsmål, om vi skulle koncentrere os om enkelte objekter/mindsteder, svarede K.S.: »Både og.« Og han tilføjede: »Besøg er vigtige, protester er vigtige. Alle mulige breve og beviser er vigtige. Aldrig glemme!

Des flere besøg, des bedre!«

En god formiddag.

kc.

Odense afd. Kort nyt

Generalforsamlingen, som blev afholdt den 24. februar d.å. forløb på bedste måde.

Under beretningen blev året, der var gået, omtalt. Rejsen til Berlin, besøg i Sachsenhausen, Ravensbrück m.v., omtalt blev også 4.-5. maj og arbejdet med Landsmødet i 1991. Beretningen blev enstemmigt godkendt, ligesom regnskabet.

Socialudvalgets beretning blev ligeledes enstemmigt tiltrådt.

Indkomne forslag om mindeværelse for læge Einer Kruse blev vedtaget, og der nedsattes et udvalg på tre medlemmer til at styre dette. (Se andetsteds i bladet om indsamlingen).

Valg: Minna Dahl enstemmigt valgt som formand. Den øvrige bestyrelse, der var på valg, blev ligeledes enstemmigt genvalgt.

»Bladet« Frihedskampen, som der på forrige generalforsamling var blevet nedskåret til 5 numre = på grund af økonomien - blev fastholdt. Juni nummeret udgår.

Eventuelt. Her blev misligholdelsen af mindstenen på Frøbjerg Bavnehøj omtalt.

Hæderlig generalforsamling.

Som hvert år, var også disse to dage præget af både fest, men også eftertænksomhed.

Vi mødtes i »Huset« den 4. maj, med vor medbragte mad og festede her mellem kl. 18 og 23. I år var 52 mødt op, og efter maden talte formanden, og lidt senere blev der så danset.

En helt igennem vellykket aften med glade mennesker.

Den 5. maj mødtes vi i Ansgar-Anlæg kl. 10 og nedlagde en krans ved mindstenen for de fem onde år.

Det glædede os også, at vi i år havde repræsentanter med fra Forsvarsbrødrene, og at de lovede at være med hvert år fremover.

Herfra gik det til Frøbjerg Bavnehøj (som i år var delvis rengjort), og vi endte som sædvanligt ved Geels Kro.

Den 5. maj er for os mindedagen, den dag, hvor vi mindes dem, der ikke kom hjem fra KZ-lejre, krigssejlere, der ikke kom hjem, og frihedskæmpere, der måtte bukke under.

Formanden, som blev valgt ved sidste generalforsamling, fortalte kort om, hvem hun var, hvad hun havde arbejdet med, og hvilke intentioner, hun havde med formandskabet, og herefter blev den egentlige tale fremført.

Minna Dahl om 4. maj

4. maj! Kan man nævne denne dato uden i samme åndedræt at sige 9. april.

Uden 9. april ingen 4. maj. Derfor kan det skuffe mig, når jeg tænker på rundspørget i Fyens Stiftstidende 10. april i år. Her spurgte man forskellige mennesker, om de syntes, man fortsat skulle flage på halv stang til middag den 9. april?

Blandt de adspurgte var bl.a. Hans Klokke Hansen, byrådsmedlem fra partiet Venstre. Han svarede, og jeg måtte læse det to gange, for jeg troede ikke mine egne øjne: »Nej«. Han havde altid været irriteret over, at man flagede på halv stang den 9. april, for da havde hans datter fødselsdag. Jamen - når vi har politikere med den indstilling, så kan jeg bedre forstå ligegyldigheden med hensyn til vedligeholdelsen af nogle mindesmærker over faldne i frihedskampen.

Men i aften er vi samlet for at markere den 4. maj, denne mærkelige dag, da det meste af Danmarks befolkning gik nærmest amok i glædesrus.

Men hvem var det, der festede? Var det dem, der havde kæmpet, eller var det dem, der blev kæmpet for? Det var vist mest de sidste. De først-

A.P. MØLLER

På de syv have -
under den syvtakkede
stjerne

MAERSK

nævnte var i Sverige eller stadig på søen - dem, tyskerne ikke havde fået fat i, kom frem af hullerne, tømte hjemmenes spisekamre og mødte på de i forvejen aftalte steder uvidende om, hvilke overraskelser der endnu kunne vente dem.

Vi oplevede jo netop, at mange blev dræbt af snigskytter i tiden efter 4. maj.

Befrielse ja - men glædesrus, nej - det havde de oplevet for meget til.

Alt for mange grusomheder skulle sættes på plads - alt for mange sår skulle heles - alt for megen savn skulle bearbejdes.

Og nu sidder vi så her 47 år efter og spørger os selv: Har vi fået alle disse ting på plads? Og svaret er nej - »De er gemt, men ikke glemt«.

Alligevel vil vi i aften sammen gøre denne 4. maj til en kammeratlig og god aften.

Tak til jer, der får det praktiske til at fungere, og tak til jer, der er nødt op. Vi har nemlig brug for hinanden både til hverdag og ved festlige lejligheder som i dag. God 4. maj.

INITIATIVGRUPPEN vedr. Odenses Historie har udsendt deres Nyhedsbrev. Det omhandler bl.a.:

Arbejdet med skolehæftet om Odense under besættelsen er nu færdigt og er udsendt i 1000 eksemplarer, så skolerne kan få det nødvendige antal.

Med hensyn til at få et eget lokale til rådighed til et egentlig museum om frihedskampen i Odense, er der endnu ikke afgørende nyt.

Arbejdet med at færdiggøre den påbegyndte dokumentarfilm om Odense under besættelsen er endnu ikke afsluttet, men afsluttes forhåbentlig i året 1992.

Initiativgruppen har gennem 4. magistrat, rådmann Søren Møller, fået tilsagn om et beløb på 45.000 kr., men det er betinget af, at gruppen selv fremskaffer 80.000 kr., og skulle der vær enogen af vore læsere, der står og ikke ved, hvad de skal anvende deres penge til, så var her måske et godt formål.

Henvendelse til Initiativgruppen vedr. Odense Historie 1940-45 ved Børge Poulsen, Prins Haralds Alle 74, 2520 Odense SV.

Odense afdeling

Besøg i Frøslev Ladelund

Tirsdag den 12. maj var 40 medlemmer af De erhvervshæmmede på en interessant tur til Frøslev og Ladelund.

Afgang »Huset« kl. 9.00 og hjemkomst kl. 19.30.

Ved ankomst til Frøslev - i megen regn - blev vi modtaget af Hans Bøjlund, der i barak 6 fortalte - på en meget medrivende måde, både om Frøslev, men også om Horserød. Han viste også lysbilleder. Efter dette foredrag kørte vi videre til Bov Kro, hvor frokosten stod parat. Dejlig frokost.

Efter ca. en times tid gik det så videre til Ladelund, hvor Hans Bøjlund havde arrangeret, at Dokumentenhaus var åbnet. Efter nedlæggelse af en buket ved mindestenen gik vi ind i Dokumentenhaus, hvor den stedlige præst fortalte om Ladelund. Peter Damsgaard var her tolk. Jeg tror ikke, det er sidste gang, Ladelund besøges.

Herfra til grænsen, hvor vi handlede lidt og drak kaffe.

En fin tur, som bestyrelsen fra De Erhvervshæmmede skal have stor tak for.

Sjællandsafdelingen

9. april 1992:

Kl. 12.00 samledes Sjællandsafdelingens medlemmer m.fl. på Københavns Rådhus-trappe for at iagttage 2 minutters stilhed.

Derefter gik vi ind til monumentet i Rådhushallen, hvor tidligere overborgmester Egon Weidekamp holdt en meget smuk tale om 9. april, hvorefter han nedlagde Sjællandsafdelingens krans ved monumentet.

Foreningens medlemmer havde fået tilladelse til - efter højtideligheden - at benytte Rådhusets kantine.

Forårsudflugten 24.-27. april:

Sjællandsafdelingen af Gestapofangerne foretog en forårstur i tiden 24.-27. april 1992 til »Bad Iburg«, der ligger ca. 15 km syd for Osnabrück.

Efter opsamling på Ingerslevgade, Sjelør og Solrød Syd (ialt 36) bød chaufføren (Gregers) velkommen til turen og gav en orientering om, hvad der ventede os af seværdigheder undervejs. Han var en god repræsentant for »Viking Nordturst«, der havde arrangeret turen.

Derefter bød næstformanden velkommen med en frisk hilsen fra formanden, der var på rekreation i Spanien efter

en længere sygdomsperiode. Herefter sang vi »I østen stiger solen op«, var snart om bord på færgen, og efter et kort ophold i Heiligenhafen gik turen sydpå. Syd for Hamborg fandt chaufføren en rasteplass, hvor vi kunne spise vor medbragte frokost. Vejret var så godt, at de fleste af os kunne sidde udenfor cafeen og spise, jo foråret var der. Jo længere vi kom sydpå, kunne vi rigtig se og mærke, hvor langt foråret var fremme efter blot en halv dags kørsel.

Lodtrækning om værelserne

Ved ankomsten til hotellet »Sandkæmper« foretog vi en hurtig lodtrækning om værelserne, således at vi omgående kunne blive indkvarteret og mødes i spisesalen for at indtage middagen.

Vi var jo alle spændt på det første møde med hotellet, men det blev en god og positiv overraskelse for alle, og den gode standard holdt sig, til vi atter skulle forlade hotellet.

Lørdag formiddag indkøbte vi til Osnabrück, og om eftermiddagen en tur til Münster (cyklernes by), der var en meget interessant by, især den del af byen, der ikke var blevet ødelagt af krigen.

Det sociale seminar i Odense

Det på sidste landsmøde vedtagne årlige seminar blev afholdt den 19. maj 1992.

Følgende deltog: Anne-Lise Clausen og Ingvar Rasmussen.

Delegerede: Landsledelsen, Bernth Johannesson, Kaj Christensen.

Aalborg afd.: Børge Dahl, Torben Ømark, Børge Jensen.

Århus afd.: Rich. Tue Andersen, Carlo Hansen, Wilfred Thomsen.

Esbjerg afd.: Viggo Hansen, Marius Jensen.

Odense afd.: Chr. Pedersen, Villy Gøhns, Aksel Søndergaard og Minna Dahl.

Omegns afd.: Jens Helge Aller, René Christensen, John Nielsen.

Sydfyns afd.: Hjarne Ditlevsen, Ole Martinussen.

Sydøstjysk afd.: Jens Jacob Jensen, Niels Gravensgaard.

Sjællands afd.: Ove Laursen, Jakob Jensen.

For den kulinariske del »stod« Emmy Eskildsen samt Anna og Peder Damsgaard.

Kl. 12.00 serveredes en let frokost for de 25 deltagere. Under frokosten bød Bernth Johannesson velkommen på landsledelsens vegne, og Minna Dahl på Odense afdelingens vegne.

Beslutningsreferat:

Det blev besluttet at lade landsledelsen og bestyrelsen i Bernadottegården arbejde på at få forholdene på Bernadottegården i den bedst mulige orden.

Der arbejdes på at få beregningsgrundlaget ændret, så det bliver mere ensartet.

Det henstilledes til Sikringsstyrelsen, at blanketter, der skal udfyldes ved dødsfald, bør ændres, så de bliver skrevet i et mere »menneskeligt« sprog.

Der arbejdes i Sikringsstyrelsen på et lovforslag for de færøske fiskere.

Ud over disse vedtagelser blev mange ting diskuteret og en udførlig rapport tilstilles afdelingerne.

kc

Om søndagen var vi på den helt store udflugtstur til bl.a. Weser bjergland, hvor vi så mange interessante ting, og hvor vi kørte igennem landsbyer, hvor alt var i de dejligste forårsfarver, ja, vi mødte foråret kan man sige.

Søndag aften var - som planlagt - en hyggelig kammeratskabsaften med taler, oplæsning og sang. Vi sluttede ved 23-tiden efter en lang, begivenhedsrig og dejlig dag med aften i gode venners lag.

Næste dag var afrejsedag. Det blev en anden rute end turen til Bad Iburg. Sidst på eftermiddagen var foreningen vært ved en god middag i Bispingen, og efter en times ophold her satte vi så kursen hjemefter.

Vi mødte atter vort land i det skønneste solskin, og alle istemte »Mor Danmark«.

Der var 36 rejsedeltagere, der havde været på en lang, men begivenhedsrig og interessant udflugt, og som nu skulle til at tage afsked med hinanden, da første hold måtte af bussen i Solrød Syd.

Tak for godt humør, sammenhold, velvilje og godt kammeratskab.

»Find«

5. maj 1992:

Atter samledes foreningens medlemmer m.fl. kl. 17.00 i Helligåndskirken for at højtidelig holde den mindere dag.

Den kirkelige handling blev foretaget af foreningens medlem, pastor Sv. Yttesen, bistået af solotrompetist Jesper Jørgensen og koncertsangerinde Birgitte Skrostrup.

Efter den smukke højtidelighed i kirken samledes vi udenfor kirken ved monumentet for »den ukendte KZ-fange«.

Her bad præsten en bøn, formanden talte og nedlagde Sjællandsafdelingens krans ved monumentet, og solotrompetisten blæste »The last post«.

Herefter samledes foreningens medlemmer m.fl. i politiets parolesal i Nyropsgade, hvor foreningen var vært ved smørrebrød med øl/vand.

Atter een af Sjællandsafdelingens traditioner var slut på en smuk og værdig måde.

4. maj 1992: Fra venstre Bjarne Christensen, Hemmig de Place, Vestre Kirkegård. (Foto: Tage Høgsgård).

Årsmøde Hannover-Støcken gruppen

afholdt årsmøde i Horsens den 25. april.

Vi mødtes ved mindstestenen ved Klosterkirken. Arnold Jensen nedlagde vor krans, og ved et øjeblik stilledes vi vore afdøde kammerater. Derefter sang vi »Altid frejdig«.

Efter mindehøjtideligheden var Knud Madsen og fru Bente værter ved et glas vin.

Kl. 15.30 samledes vi omkring kaffebordet på vandrerhjemmet med vore damer. Efter kaffen gik damerne en tur i det gode forårsvejs, og vi holdt møde.

Formanden Peter Møller Madsen bød velkommen og glædede sig over det gode fremmøde og aflagde derefter beretning over året, der var gået. Han omtalte en række møder, han havde deltaget i her i foråret. M.h.t. evt. erstatning for tvangsarbejde fra Tyskland kunne vi godt glemme alt om det, da det ikke kan gennemføres. Kassereren Tütte Sørensen gennemgik regnskabet. Pr. d.d. er vi 17 betalende medlemmer. Be-

retning og regnskab blev godkendt.

Efter årsmødet havde vi fællesspisning med vore damer. Der blev indledt med et øjeblik stilledes, hvor vi mindedes vor nylig afdøde kammerat Ove Lykkeberg.

Vi havde et par hyggelige timers samvær, alt i alt en god dag.

Næste årsmøde afholdes den 24. april 1993 på vandrerhjemmet i Horsens.

Sekretæren

4. maj i Århus: Fra venstre elevrådsformand Charlotte Auken. I midten Henrik Randrup, Gestapofangerne, samt Laurids Kjeldsmark fra De Erhvervshæmmede. (Foto: Tage Høgsgård).

Talrige bidragsydere

Horserød-Foreningen gennemførte sit årsmøde i København den 15. marts med god tilslutning.

I sin beretning omtalte formanden, Villy Karlsson, det forløbne års store begivenhed, arbejdet med at få rejst mindesmærket »Håbets Port« i Horserød-lejren den 22. juni 1991.

Indsamlingen til mindesmærket blev en krævende opgave, men bidragsyderne blev også talrige. Trods afslag fra Statens Kunstfond og trods afvisning af fritagelse for moms lykkedes det således at gennemføre det store projekt. Vi har mange at takke derfor. Ikke mindst kunstneren Per Ulrich, selv Horserød- og kz-fange.

Kammeraterne besluttede at mødes igen i Horserød i år den 22. juni, der er årsdagen for de første massearrestationer under den tyske besættelse. Herom udsendes nærmere meddelelse. Det kan dog allerede nu siges, at når vi har lagt blomster ved monumentet, drager vi til et af vore medlemmers kolonihave i Helsingør. Vi medbringer madpakke og ellers venter kaffen m.m. på os.

Efter årsmødet samledes Horserød'erne med Stuthof-Foreningen. Her redegjorde advokat Kirsten Bindstrup for indsamlingen til mindesmærket. Budgettet og det reviderede regnskab balancerer fint på ca. 475.000 kr.

Og så gik de forsamlede i gang med det kammeratlige samvær omkring det store madbord de næste par timer.

K.

Det er en viljesag at have det rart med hinanden

(Marlie Wærum, mor til Edith Guillaume, i generations-dialog i Politiken).

SACHSENHAUSEN

Sekretariatsmøde i ISK i Berlin

Hvert år i april måned rejser de franske kammerater på »pelerinage« til Sachsenhausen.

ISK's (Internationale Sachsenhausen Komite) og den franske Sachsenhausen Amicales præsident, Charles Desirat, opfordrede i år de nationale foreninger til at deltage med én repræsentant.

Foruden de 75 franske deltagere kom der således repræsentanter fra Spanien, Belgien, Holland, Vestberlin, Vesttyskland, Østtyskland, Rusland, Storbritannien og Danmark.

Desværre meldtes afbud fra mange nationale foreninger på grund af alder, svigten- de helbred eller umulig økonomi.

Wolfgang Szepansky fra Vestberlin stod for indkvartering m.m.

Charles Desirat bad os deltage i pelerinage og det ekstraordinære sekretariatsmøde på grund af det tiltagende anspændte forhold til den fungerende direktør for Sachsenhausenmindstedet hr. Emig.

Emig har egenmægtigt lukket »Museum der Nationen« under påskud af »ombygning«. De enkelte nationers udstillinger, der tilhører de pågældende lande, herunder Danmark, er nu utilgængelige, antagelig deponerede. Kun den franske fik vi et blik af, deponeret andetsteds i lejren i miserabel tilstand.

Som sagt er Emigs indgreb egenmægtigt, ikke begrundet i regeringens eller dens eks-

pertkommissions anbefalinger, ej heller forhandlet med ejerne af de nationale udstillinger.

Ligeledes egenmæssigt har han omdannet museet i lejren til at omfatte 1936-1950!

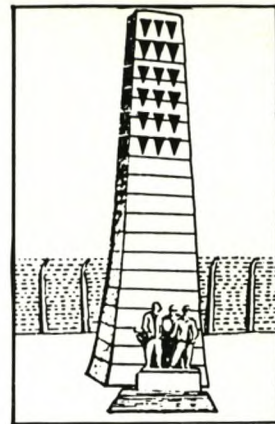
Der er tilføjet en afdeling med materiale om de 50-60.000 internerede SS-folk, nazister, bødler fra lejrene, varulve og andre krigsforbrydere.

I alle de 4 besættelseszoner blev der, efter allieret aftale, oprettet interneringslejre for disse forbrydere. De interne- redes forhold i de vestlige zoner var ingenlunde mere bekvemme end i den sovjetiske. En myte herom synes at opstå, men mangler ethvert grundlag, er uden historisk belæg.

Chokerende tale

Den 1. maj modtoges vi ved porten af hr. Emig med en så hadsk, antikommunistisk og antisovjetisk tale, at vi, trods alle negative forventninger om Emig, var chokerede. Franskmandene var lamslåede, en af dem græd, tolken, der måtte gentage hans ukvemsord på fransk, kunne næppe få dem frem, flere reagerede spontant med harmfulde udråb. Især sagde kvindelige pårørende ham deres mening lige ud efter talen.

Det ældgamle trick med antikommunistiske og antisovjetiske skældsord var dels umådeligt fornærmende og groft, når man betænker hvor stor en del af de 116.000 døde i

lejren, der var kommunister og sovjetborgere (alene 13.000 sovjetiske krigsfanger blev myrdet i lejren i efteråret 1941), dels fremsat for at aflede, at hans hensigt, i lighed med andre nynazister, var at skjule nazismens forbrydelser ved at oprette et mindsted for »stalinismens ofre«.

Hvem disse ofre så kan være, kan man så fundere over, når man ved, at SS-tropperne udgjorde 1,5 mill. mand og politibataljonerne 900.000 (ifølge Nürnbergdomstolen begge krigsforbryderiske organisationer, hvoraf alene politibataljon 9 bestod af praktisk taget lutter mordere).

Internerede i »Speciallager Nr. 7« i Sachsenhausen var fra 1945 til 1950 50-60.000 tyskere. De mest rabiate revisorer af den nazistiske historie kalder dem for uskyldigt internerede. Man spørger sig selv: hvem har så myrdet de millioner af tyske og udenlandske modstandsfolk, jøder og andre? Har man virkelig omhyggeligt udvalgt 50-60.000 uskyldige blandt de 2,4 millioner SS-folk og politifolk?

ISK's præsident, Charles Desirat og den ledsagende leder af den franske delegation i Berlin svarede Emig værdigt.

Charles Desirat:

1. Forhåbentlig dækker hr. Emigs udtalelser ikke Land Brandenburgs regerings synspunkter.

2. Vi har ingen interesse i hr. Emigs politiske anskuelser.

3. Vi, der kommer her, er mennesker af vidt forskellige politiske og religiøse standpunkter og af forskellige nationer.

Sachsenhausen 1.5.1992: Pierre Gouffault, Frankrig, Emig samt tolken.

4. Vi er én familie, og hr. Emigs udtalelser kan ikke splitte os ad.

Efter denne forfærdelige oplevelse har jeg skrevet brev nr. 2 til Land Brandenburgs ministerpræsident Manfred Stolpe, Potsdam, og beklaget mig på Landsforeningen af Sachsenhausenfangers vegne (det første brev sendte jeg i september). Dette sidste brev kommer i dansk oversættelse i »Pigtråd«. Jeg venter, at også andre nationale foreninger vil protestere.

Efter »modtagelsen« blev der nedlagt krans ved obelisk, krematoriet og mindestenen for de mange fanger, der blev myrdet i oktober 1944 og marts 1950 som forberedelse til lejrens likvidering og dødsmarchen.

Gudstjeneste i æressalen

Besøget afsluttedes med gudstjeneste i æressalen.

Det tilsluttede sekretariatsmøde fandt sted den 30. april i Berlin.

De russiske delegerede, Mark Tilevitsch og Illarion Potapov glædede os ved at meddele, at en fælles forening for alle tidligere sovjetiske republikker var dannet (Vereinigung der ehemaligen Kriegsgefangenen, Häftlinge der faschistischen Konzentrationslager, der antifaschistischen Widerstandskämpfer). Foreningen er højst tiltrængt. Kårene for vore østlige kammerater er vanskelige, og mange får end ikke pension.

Formand for foreningen er den tidligere Sachsenhausenfange, Illarion Potapov, Moskva.

Også forholdene i Østtyskland blev drøftet, love og forordninger bliver udformet således at mange af vore kammerater fik nedsat eller sløjfet deres pension.

ISK's opgave er at støtte vore kammerater i de tidligere socialistiske lande i deres retfærdige kamp for at få anstændige forhold.

ISK må være vore franske kammerater taknemmelig, for uden dem var vi helt lammet, efter at den moralske og økonomiske støtte fra de tidligere socialistiske lande er faldet bort.

Med kammeratlig hilsen
Peder Søgård, formand

14.4.1992: Romsberg Parkmødet, Dortmund (Foto: Peder Søgård).

Internationalt Langfredagsmøde i Dortmund

I påsken samledes til det traditionelle internationale mindemøde i Romsbergparken i Dortmund.

Her blev 280 fanger og slavarbejdere fra mange lande myrdet langfredag 1945 kort før amerikanerne befriede Dortmund.

Foruden de tyske deltagere var bl.a. Holland, Belgien, Polen, Frankrig og Danmark repræsenteret.

På rådhuset blev vi gæster som sædvanlig trakteret med festmiddag, og der blev talt bl.a. af borgmesteren og en repræsentant for forbundsregeringen.

På den udenlandske kirkegård nedlagdes krans og holdtes taler ved de jødiske, polske, jugoslaviske og sovjetiske mindesmærker.

Ved mindemødet i Romsbergparken bød borgmester Lorenz Ladage (CDU) velkommen. Derefter talte Michael Pirko, Polen, og henviste til, at forholdet mellem Frankrig og Tyskland nu er fredeliggjort. Samme fredelig-gørelse ønskede polakkerne i deres forhold til Tyskland. Men traktater er ikke tilstrækkelige, de må fyldes med sjæl og folkenes bevidsthed. Det var i år 132 år, siden franske, tyske og polske revolutionære mødtes og erklærede, at uden et frit Tyskland intet frit Frankrig, intet frit

Polen, Dette ideal må vi bygge på.

Fra Frankrig talte præsidenten for den nationale forening af ofre for KZ-lejrene og tvangsarbejderne, Jean-Louis Forest.

Forbundsregeringen repræsenteredes af fhv. forbundsminister, forbundsdagsmedlem (CDU) Heiner Geissler. Han pegede på, at løsning af problemerne omkring Asylretten på en humanistisk ansvarlig måde, der giver forfulgte sikkerhed i Tyskland, var nødvendig. Kampen mod udlændingehadet og mod nazismen var livsvigtig. Han appellerede derfor til Socialdemokratiet om enighed om den nødvendige lovgivning herom.

Blandt tilhørerne var der ringe tillid til hans erklæringer, da han i sin ministertid ofte havde angrebet repræsentanterne for nazismens

ofre i meget ondartede toner, bl.a. beskyldt pacifisterne (fx. pastor Martin Niemüller og nobelpristageren Ossietzky) for at være ansvarlige for oprettelsen af Auschwitz-lejren. I et åbent brev, der blev omdelt, blev han opfordret til at undskylde sine ubegrundede anklager, men anlagde sin tale, så de brandfarlige problemer blev uomtalt.

Dagen efter mødet var der en international høring over temaet: »Trues Europa af en fascistisk masse-bevægelse«.

Den blev ledet af dr. Luwin Bies fra den internationale Rombergkomité, og på podiet sad en hollænder, en belgier, en tysker (tidl. spaniensfrivillig Karl Kormes), en polak og en dansker (jeg selv - som de andre havde anbragt på podiet uventet og uforberedt - det var lidt strengt, men det gik).

Foruden de korte, udmærkede redegørelser for de højreradikale bevægelser i de enkelte lande kom der talrige indlæg fra salen med en aktiv diskussion. Særlig gjordes gældende, at den ensartede fremkomst af mere eller mindre fascistisk prægede bevægelser eller partier måtte have fælles årsager.

Fælles var de karakteriserede af det irrationelle had mod indvandrere og flygtninge, men også af de lige så irrationelle »klassiske« former for racisme, fx. overfor jøderne og de nationale mindretal.

En afgørende rolle for denne udpegning af syndebugke måtte være de sociale konflikter, herunder den umenneskelige arbejdsløshed.

Bekæmpelsen af arbejdsløsheden burde nok stå i første række i midlerne til kampen mod de nye nazistiske bevægelser.

Peder Søgård

Eigil H. Larsens Eftf.
v/P. Juul (k-z. 67.975)

St. Strandstræde 11   **Flagfabrik**   1255 København K
(v/ Kongens Nytorv)   Telf. 33 11 07 87

Til landsregeringen i Land Brandenburg

Herr Ministerpræsident Manfred Stolpe
Højtærede Herr Ministerpræsident!

30.4.1992: Pressekonferencen på Hotel Stadt Berlin. Hollandsk TV er på besøg.

Efter at have deltaget i den internationale Sachsenhausenkomité, (ISK) sekretariatsmøde i Berlin den 30.4.-92 besøgte jeg sammen med 75 franske, tidligere fanger og pårørende til tidligere fanger samt lignende repræsentanter fra Belgien, Danmark, Rusland, Storbritannien og Spanien mindstedet Sachsenhausen.

Om den fungerende direktør Herr Emigs modtagelse af os vil jeg gerne i mine danske kammeraters navn og i overensstemmelse med alle deltagere erklære:

Med harme påhørte vi den énsidige, tendentiøse og historisk fuldstændig falske, stærkt antikommunistiske tale (den blev optaget på kassettebånd, således at jeg ikke behøver at gentage dens ordlyd).

Præsidenten for ISK og lederen af den berlinske afdeling af den franske ambassade distancerede sig, ikke blot fra disse vidtløftigheder, men tilbageviste dem udtrykkeligt som en fremstilling, der krænkede de tidligere modstandskæmpere groft.

Jeg finder ingen begrundelse for denne provokerende, usaglige og dertil falske fremstilling, da Herr Emigs tale blev fremført i landsregeringens navn. Talen var i modstrid med landsregeringens officielle holdning.

Den angår først og fremmest påstanden om, at udstil-

lingerne i »Museum der Nationen« alle skulle være »énsidigt kommunistiske«, påstanden om at der på mindstedet ikke gaves plads for de jødiske fanger og for påstanden om, at mindstedet skal omfatte tidsrummet 1936-1950, således at »Speciallager 7.« 1945-50 indbefattes. Også denne sidste påstand er i modstrid med ekspertkommissionens anbefalinger, som foreslog en territorial adskillelse af de to lejre. Det anser alle tidligere fanger for ubetinget nødvendigt, så meget mere som ved slutningen af krigen over 90 pct. af fangerne var udenlandske, antifascistiske patrioter.

Jeg protesterer endnu engang mod lukningen af og deponeringen af udstillingerne i »Museum der Nationen« af hvilke jo også den danske udstilling er vor ejendom. En ændring kan derfor kun ske med vor tilslutning.

Højtærene Herr Ministerpræsident. Efter at herr advokat Emigs arbejdsmåde og adfærd som konst. direktør nu i mere end et år er blevet påtalt af os, er det på høje tid, at en ændring indtræder, og herr Emig bliver erstattet med en historiker og fagmand med speciale i nyere historie, således at det daglige og faglige samarbejde med os bliver muliggjort.

Med højtærelse

Peder Søgård
Vice-præsident i ISK

STUTHOFFORENINGEN

Årsmødet den 15. marts

Efter afsyngelsen af den mest smeldende Stutthofsang: kammerat signalet lyder, hilste Helge Kierulff de fremmødte velkommen og mindedes de kammerater, der i årets løb var døde.

Beretningen omfattede den i maj måned afholdte kongres i F.I.R. (Moskva) og den udvikling, der er sket i de tidligere socialistiske lande, hvor det i et land som Polen havde betydet fuldstændig ophævelse af fange- og modstandsorganisationen ZBOWID, som før havde næsten en halv million medlemmer. Slut med alle tilskud fra staten, billig husleje, transport, rente m.v. Og dermed udmeldelse af F.I.R. Og næsten samme udvikling i Ungarn, Rumænien og Bulgarien. I det tidligere DDR, er de to organisationer VNN og AN-TIFA slået sammen. Der er indkaldt til møde i F.I.R. i slutningen af marts, hvor HK

deltager som skandinavisk repræsentant.

HK omtalte den regulering af hædersgaven, der havde fundet sted i årets løb og takkede for den aktivitet, der var udvist i forbindelse med mindesmærket i Horserød. Herunder fremkom Aksel Andersen med et forslag (som fik énstemmig tilslutning) om at lade fremstille postkort af det flotte monument i stort oplag til brug for al mulig korrespondance blandt medlemmerne.

Herthas flotte regnskab godkendtes uden diskussion.

Bestyrelsen genvalgte og nyvalgt blev Marius Christensen.

Efter en lille times tid samledes vi med Horserødforeningen, og resten af eftermiddagen gik med fortæringen af det store kolde bord og sange. Mange sange fra både Horserød og Stutthof.

Vi var 66 tilstede.

NEUENGAMME

Befrielsen fra Neuengamme blev mindet ved gribende tale

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme holdt sit årlige mindemøde på 47-årsdagen for befrielsen fra Neuengamme den 20. april 1992 ved Monumentet for den ukendte koncentrationslejr-fange ved Helligåndskirken i København.

Trods det kølige vejr, og at dagen faldt på anden påskedag, var det en stor forsamling, formanden Hans Bøjlund kunne byde velkommen.

Hans Bøjlund gav ordet til foreningens næstformand Helge Hansen, Regstrup, der bl.a. sagde:

- I årenes løb har mange mennesker stået her før mig - og nu er det blevet min tur. Jeg sagde, da jeg blev spurgt: Ja, men jeg har da ikke noget at fortælle, som ikke allerede er sagt mange gange. Men ved nærmere eftertanke har jeg

måske alligevel lidt at fortælle, selvom det nok gør ondt.

Jeg tænker på, når vi hver morgen, før vi skulle på arbejde, stod til optælling på appelplassen i Neuengamme. Det var ofte i meget lang tid, for tallene skulle jo passe. Det var bidende koldt i januar måned, og vi havde meget lidt tøj på. En del af os havde hverken sko eller støvler på, men kun nogle træplader, der blev holdt fast til fødderne med nogle snore.

Som jeg stod der, så jeg op mod himlen, og dér fandt jeg Nordstjernen. I den retning vidste jeg, at mine kære var, og jeg lod tankerne gå hjem til dem. Det gav mig en sær, indre varme, så jeg for en kort tid kunne glemme nøden og elendigheden omkring mig, og jeg sagde til mig selv: Jeg skal overleve, jeg vil hjem til

jer igen. Det gav mig en styrke, som jeg tror hjalp mig igennem det onde.

Kun vi, der selv har oplevet det, forstår helt, hvad det virkelig betød for os, og netop dér var kammeratskabet af uvurderlig betydning. Derfor har det holdt sig igennem alle disse år. Der er mange slags kærlighed til, men den kærlighed, vi føler for vore kammerater, kan ikke købes for penge.

Det sværeste øjeblik havde jeg vel nok den morgen, Frits fra Århus døde. Andet ved jeg ikke om ham - men endnu i dag ser jeg ham tydeligt for ham.

Pludselig, mens vi stod på appelpladsen til optælling, faldt han sammen, og blodet flød ud af munden på ham.

Vi fik ordre til at samle ham op og holde ham, for han skulle tælles som levende. Det var han jo, da vi stillede op.

Jeg så på den døde kammerat. Jeg blev helt misundelig på ham, og jeg sagde til ham: - Frits, nu er du en lykkelig mand. Ingen kan mere gøre dig noget ondt.

Når jeg derfor står her i dag, er det ham og de andre døde kammerater, jeg tænker på. Vi skal ikke begræde de døde, men være stolte af dem, for de var med til, at alle vi andre kan leve i fred og frihed i dag.

Lad os derfor - et kort øjeblik - bøje vore hoveder i dyb taknemlighed for, at vi slap levende hjem fra helvedes forgård den 20. april 1945.

Efter talen nedlagdes kransen og blomster ved monumentet. Mødet afsluttedes med, at forsamlingen sang »Altid frejdig«. Derefter samledes man til kammeratligt samvær i Jord- og Betonarbejdernes fagforenings lokaler i Kompagnistræde.

NK

Eendagsture

Som noget nyt arrangeres nu eendagsture, og den første løber af stabelen den 12. maj og går til Frøslev og Ladelund.

I august og måske senere bliver der andre eendagsture. Hvorhen vides ikke på nuværende tidspunkt. Det annonceres i vort blad.

Frøbjerg Bavnehøj den 5. maj 1992: Tidligere fanger fra Odense lægger blomster ved fællesmonumentet, der bærer navnene på 356 faldne fra Fyn og omliggende øer. Fanebærer Peder Damsgård og Peter Fagerberg. Kransene lægges af Gunnar Andersen.

Frøbjerg Bavnehøj

Da mindesmærket på Frøbjerg Bavnehøj er i en slem forfatning, har formanden skrevet til Fyens Skovdistrikt nogenlunde som flg.:

Efter at have omtalt, hvad mindesmærket står for, skriver vor formand: »Det er mig uforståeligt, at man ofrer så utroligt store beløb på min-

desmærker, for herefter helt at undlade at holde dem i en stand, så de er til at holde ud at se på.«

Og hun fortsætter: »Jeg kan se af foreningens korrespondance, at det ikke er første gang, vi klager, da det er sket med jævne mellemrum siden 1979.«

Og formandne slutter: »Der lever pårørende til de mennesker, der mistede livet, de søger stadig til disse mindesteder.

Det må derfor være et rimeligt forlangende, at de holdes i en ordentlig stand.

Det andet er uanstændigt.«

Regional sammenkomst i Nors Hovedgård

Buchenwaldklubben, København, havde inviteret sine medlemmer med damer, boende i det nordjyske område, til en regional sammenkomst

med frokost i Nors Hovedgård torsdag den 7. maj 1992.

Alle havde reageret positivt og ville komme, men i sidste øjeblik kom der et afbud fra et par, idet hustruen havde brækket benet.

Fra klubbens bestyrelse var mødt 5 medlemmer, heraf 3 med damer. Formanden var fraværende på grund af sygdom i hjemmet.

Selskabet blev således ialt på 19 personer, der havde

nogle dejlige timer sammen om den lokalt indkøbte frokost. God mad og drikkevarer, og derefter kaffe, og snakken gik livligt indtil kl. ca. 16, da man begyndte hjemkørselen.

Vi havde alle haft nogle gode timer i kammeratligt lag, og det var helt klart, at deltagerne ville glæde sig til, at sammenkomsten blev gentaget om ca. 5 år.

Georg Andersen

Deltagerne i den regionale sammenkomst på Nors Hovedgård den 7. maj

(Foto: Ernst Steen).

Den nødvendige rejse

Hvad fik et halvt hundrede gamle mænd, hvoraf nogen var meget dårligt gående, til at stå op før første hanegal og samles fredag den 10. april kl. 6.30 og påbegynde en 12 timer lang og anstrengende tur til et ukendt hotel i Gera i Thüringen med vished for, at de to dage senere skulle foretage rejsen retur?

Det var naturligvis ikke lysten, som drev os.

Nej - det, som drev os, var HARMEN over, at kredse af personer i det nu genforenede Tyskland har fået den tanke at gøre mindeanlægget ved den tidligere KZ-lejr Buchenwald til fælles mindeområde for Hitler-tidens ofre og for de mennesker, som sad interneret i lejren i tiden 1945-50.

Det var **FRYGTEN** for, at det skal lykkes disse kredse at blande historiske kendsgerninger i et forsøg på et formildende skær over de bestialske gerninger i nazitiden, hvor over en kvart million mennesker blev jaget ind gennem lejrporten, og hvor hver fjerde ikke kom levende ud.

Det var **HÅBET** om, at det kunne lykkes os at bringe de besluttende personer til at afstå fra at føre den ovennævnte tanke ud i livet.

Det var **harme, frygt og håb** og så selvfølgelig **Hans An-**

dersens veldokumenterede artikler i de sidste to numre af Pigtråd, som fik os til at tage på denne rejse.

Lørdag den 11. april var 47-årsdagen for KZ-Buchenwalds befrielse, hvori fangerne selv tog aktiv del ved med våbenmagt at anholde 76 af deres forhadte SS-vogtere og overgive dem til de indrykkende amerikanske soldater fra general Pattons 3. armégruppe. Vi kørte kl. 09.00 mod Ettersberg, hvor Buchenwald ligger, og hvor de tidligere fangebarakker er markeret med nummer-sten. Effektenkammer, desinfektionsbygningen og kreamtoriet, som alle er stenbygninger, står tilbage ligesom hovedportbygningen med SS-vagtlokaler og straffeceller. Mange af rejsedeltagerne var for første gang siden deres fangetid tilbage på stedet, andre havde været der flere gange, men alle var dybt grebne ved gensynet.

Efter af den internationale Buchenwaldkomité havde holdt møde, begyndte den manifestation, som vi var kommet for at deltage i. Alle tilreisende nationer samedes gruppevis, vi danske omkring vor nyherhvede dannebrogfane og om Sachsenhau-

Buchenwald den 11. april: Ved selve manifestationen ved Klokketårnet ses formanden for den internationale Buchenwaldkomité, Pierre Durand. Taleren tolkes til tysk af Emil Carlebach. (Foto: Mogens B. Madsen).

sen-foreningens fane, som foreningens formand, Peder Søgård, havde medbragt.

Her mødte vi den danske generalkonsul Jørgen Lykke fra Dresden, som på det officielle Danmarks vegne ville nedlægge en krans ved Danmark-søjlen i Nationernes Gade.

Efter en kort mindestund der, fortsatte man til det store klokketårn, Her nedlagdes blomster og kranser fra de forskellige nationer, og her foregik resten af manifestationen og minde-mødet, som blev indledt og leder af Emil Carlebach, repræsentant for de vesttyske tidligere Buchenwaldfanger. Så talte præsidenten for den internationale Buchenwaldkomité, Pierre

Durand, og dernæst talte minister for videnskab og kunst i Land Thüringer, Ulrich Fickel, og en tysk fagforeningsformand.

Endelig var vor egen formand, Hans Andersen, blevet udvalgt til at oplæse den resolution, som den internationale Buchenwaldkomité havde vedtaget på sit møde samme formiddag.

Ofte langvarige klapsalver

Alle talerne blev hyppigt afbrudt af langvarige klapsalver fra den tusindtallige tilhørerskare, hvoraf mange sad i kørestole. Enkelte ophidsede og til dels uforståelige tilråb fra en ung og en gammel mand kunne ikke forstyrre mødet, som forløb roligt og værdigt. En del uniformeret politi var dog i beredskab diskret og i nogen afstand.

Hjemkommet til vort beskedne hotel efter en lang og anstrengende dag spiste vi sen middag på en nylig privatiseret sportsrestaurant, efterfulgt af sædvanlig godt kammeratligt samvær.

Søndag den 12. var vi hjemme ved afrejsepunktet kl. 19.30. Vi var alle trætte, men tilfredse med bevidstheden om, at vi havde foretaget vort livs mest **nødvendige** rejse.

Jeg siger tak til de kammerater, som muliggjorde rejsen og TAK til de, som deltog - ikke mindst til kammeraterne fra Landsforeningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen og fra Sachsenhausen-foreningen.

Ehemaliger Schutzhäftling 85.986, Block 63, KZ-Buchenwald.

Mogens B. Madsen

Danmarkssamfundet har skænket Buchenwaldklubben en smuk fane. Den blev overrakt klubben ved en lille højtidelighed mandag den 6. april i restaurant The Cottage i Nysted. I højtideligheden deltog klubbens bestyrelse med damer samt enkelte nærboende medlemmer. På billedet hæves fanen under afsyngelse af »Der er ingenting, der maner...«

En af samfundets repræsentanter, gårdejer Gunnar Kjerte, der ses yderst til højre, overrakte fanen. Allerede fem dage senere blev fanen taget i brug og blev et samlingsstegn for os danske under den store internationale manifestation i Buchenwaldlejren (Foto: Ernst Steen).

FIR: Federation Internationale des Resistants

har holdt büromøde i Wien den 28. marts.

Fra Danmark deltog formanden for udvalget af tidligere fanger og modstandsfolk i Danmark Helge Kierulff.

Der var på mødet solid opbakning til at fortsætte arbejdet i FIR, uanset de mange omvæltninger i Europa. Bl.a. vil man forsøge at aktivere ungdommen. Man må være på vagt over for højredrejningen med nazistiske tendenser, der ses i mange lande.

Desuden vil man søge at sikre mindesmærker o.l., der henviser til de mange, der omkom under nazismen.

Der var ansøgning om optagelse fra en græsk forening i Athen, fra sønner og døtre af jødiske deporterede (Bruxelles, Belgien, samt fra en fore-

ning af tidligere græske modstandsfolk, der nu er bosat i Kanada).

I tilslutning til büromødet afholdtes repræsentantskabsmøde i København den 31. marts, hvor situationen blev kommenteret af samtlige tilsluttede foreninger:

Afsnit 5 - Ampa - Bopa - Horserød - Neuengamme - P 6 - Rolf Krake - Sachsenhausen - Stutthof - Spaniensfrivillige - Erhvervshæmmede Kbh. - og Gestapofangerne.

På mødet blev valgt bestyrelse, der derefter består af: Helge Kierulff, fm., Else Drejer, kass., V. Mørk Jensen, sekr., samt Villy Karlsson og Peder Søgård. Genvalg af revisorer.

VMJ

Landsforeningen Gestapofangerne, Randers Afd.

Sigfred Jensen Camre havde under krigen opbevaring af våben på sit tapetlager i Randers og fabrikken i Vorup. Her blev han arresteret i marts 1945 og sad i Frøslevlejren til befrielsen.

I midten af 1980'erne satte han sig i spidsen for restaureringen af Mindelunden i Hvidsten, hvortil han skaffede pengene fra flere ministeriers bevillinger.

Hans sidste gerning var oprettelsen af en fond, hvortil han også søgte om tilskud udover sit eget bidrag. Afkastet fra denne fond skal anvendes til udsmykning af frihedskæmpergravene i Randers og Hvidsten.

Else Bentzen

Jenny Fuks

Jenny Fuks afgik ved døden den 19. marts 1992 efter flere års meget dårligt helbred.

Jenny Fuks var født i Norge og blev under besættelsen af Norge arresteret og sad fængslet på Grini, hvorefter hun blev overført til kvindelejren i Ravensbrück, hvor hun opholdt sig, til hun kom med De hvide Busser's sygetransport til Sverige. Her traf hun sin mand, Josef Fuks, der var fra Randers, og de blev efter hjemkomsten gift.

De var begge to meget aktive i Randers afdelingens bestyrelse, så længe helbredet kunne klare det.

Else Bentzen

Niels Fenger

Forfatter Niels Fenger, Gyvelhøjen 8, Viborg, blev 75 år. Han var søn af valgmenighedspræst Sven Fenger, Odder, og fik en officersuddannelse ved søværnet.

Under besættelsen var han med i modstandskampen, og efter krigen vendte han tilbage til marinen som kaptajn-løjtnant. 1947-54 var han bestyrer af Statens Pelsdyravl i Grønland. Hans indtryk blev i 1954 omsat i hans første bog og film »Under Narssak-fjeldet«. Siden var skrivemaskinen og filmapparatet hans faste arbejdsredskaber. Han udgav mange bøger og holdt utallige filmforedrag landet over.

Sven Nielsen

Fhv. vandværksbestyrer Sven Røtnæs Nielsen, Ikast, blev 71 år.

Sven Nielsen blev hårdt kvæstet under Anden Verdenskrig, da han på vej til en sabotageaktion sammen med to kammerater fra Askovgruppen kom i ildkamp med tyske SS-soldater syd for Vejen. Begge kammerater blev dræbt, mens Sven Nielsen overlevede, selv om han blev ramt af adskillige skud.

Efter krigen overtog Sven Nielsen sin fars VVS-forretning, og senere blev han bestyrer af Ikast Vandværk, et job han havde, indtil han gik på pension for et par år siden.

Arnold Sejersen

Fhv. kriminalassistent Arnold Sejersen, Holme Ringvej 27, Højbjerg, døde den 11. marts 1992, 81 år gammel.

Han var fra København og blev 1. maj 1936 ansat ved ordenspolitiet i Århus. Den 1. april 1942 blev han tjenestegørende ved kriminalpolitiet i Århus, hvor han i årenes løb var beskæftiget på en række områder. Ved sin pensionering i 1980 var han leder af Fremmedafdelingen.

Ved den tyske aktion mod det danske politi den 19. september 1944 blev Arnold Sejersen sammen med mange andre politifolk deporteret til de tyske koncentrationslejre Neuengamme og Buchenwald.

Efter hjemkomsten fra fangenskabet var han en af initiativtagerne til dannelsen af den århusianske Buchenwaldklub. Han har i alle årene været særdeles aktiv i denne kammeratskabskreds, idet han har været medlem af klubbens bestyrelse i samtlige år - i en periode som formand.

Arnold Sejersen varetog indtil sin sygdom og død på forbilledlig vis hvervenerne som klubbens sekretær og kasserer.

Knud Andreasen

Mindeord

Ove Lykkeberg

Ove Lykkeberg, Løsning

Vor sekretær gennem mange år, Ove Lykkeberg, Løsning, døde stille i sit hjem lørdag den 18. april.

Ove havde været meget syg det sidste års tid, men han blev plejet meget omhyggeligt i sit hjem af hans trofaste hustru.

Ove og jeg lærte hinanden at kende på køreturen fra Vestre Allé's arrest i Århus den 15. februar 1944 til Horserød, en tur, der tog 12 timer.

Siden hen fulgtes vi ad gennem Horserød, Frøslev, Neuengamme og Hannover-Stöcken.

Vi blev skilt, da De hvide Busser hentede os, for Ove kom med en tidligere transport end jeg, og vi mødtes først i december 1945, da vi begge blev fængselsbetjente i Horsens. Vi nægtede dengang fuldstændig at tale om KZ-tiden, men vi opdagede begge, at det nyttede ikke.

Da så vor lille gruppe blev oprettet i 1946, mødtes vi der igen.

Ove har igennem flere år gjort en indsats for at hjælpe andre kammerater med vejledning. Han holdt også foredrag på skoler for at fortælle om KZ-lejrene.

Vi siger tak for godt kammeratskab gennem årene.

Peter Møller Madsen

Sigfred Jensen Camre

Sigfred Jensen Camre afgik ved døden den 26. marts 1992 i en alder af 92 år.

Sigfred Jensen Camre var med fra starten af Randersafdelingens oprettelse, og han har trofast fulgt arbejdet i foreningen, og har også sidet i foreningens bestyrelse gennem flere år. Han var ved sin død æresmedlem af

Pigtraad-Gestapofangen

Nummer 3. Juni 1992

ADRESSE- LISTE

SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45

Fmd.: Jakob Jensen, Højager 12,
3230 Græsted. 42 29 19 41.
Skr.: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500
Lille Værløse. 42 48 56 74.
Kass.: Bernth Johannesson, Jacobysallé 16,
2th., 1806 Frederiksberg C, 31 31 86 86.
Bestyrelse: Villy Karlsson, Helge Kierulff,
Hans Andersen, Else Drejer, Birgit Fischer-
mann, Ove Laursen, Peter Møller Madsen,
John Nielsen, Birgit Lærche og Lilian Olsen.

BUCHENWALD-KLUBBEN

Fmd.: Hans Andersen, Sløssevej 19, 4894
Øster Ulslev 53 86 55 59.
Kass.: Ernst Steen, Vendersgade 6, 1363
København K 33 12 85 95.
Sommer: Møststien 6, Vester Lyng, 4500 Ny-
købing S. 53 41 01 20.
Odense: Carl Aage Hansen, Kærmindevej
25, 5000 Odense. 66 12 71 99.
Århus: Fmd.: Knud Andreasen, Stenbjerg
Kirkevej 6, 7752 Snedsted. 97 93 83 11.
Kass./sekr.: Niels Vognsen, Stokrosevej 21,
8330 Beder, tf. 86 93 61 38.
Aalborg: G. Hansen, Østre Allé 47, 9000
Aalborg. 98 12 73 63.

DACHAU-KLUBBEN

Fmd.: John Nielsen, Margrethevej 28, Ejby,
4070 Kirke Hyllinge. 42 40 50 87.
Kass.: Ernst Nielsen, Strandagervej 9, Mun-
kerup, 3250 Gilleleje. Giro 6 45 87 18. tf. 49
71 86 59.

LANDSFORENINGEN ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Fmd.: Bernth Johannesson, Jacobys Allé 16,
2.th., 1806 Frederiksberg C. 31 31 86 86.
Kass.: Richard Tue Andersen, Randersvej
75, 8200 Århus N. 86 16 92 42. Giro 5 43 27
25.
Omegnsafdelingen:
Fmd.: Jens Aller, Skelhøjvej 11, 2500 Lyng-
by. 42 88 88 72.
Kontoret: Kongevejen 252, 3.sal, 2830 Vi-
rum. 42 85 58 98. Giro 8 81 17 88. Kontortid
for sociale sager: Tirsdag 10-12. Sommerferie:
3/6-31/8.

Esbjerg afd.: Fmd.: Marius Jensen, Jagt-
vænget 22, Hjerting, 6710 Esbjerg V. 75 11 64-
18.
Kontor: Centret, Skolegade 54, 6700 Es-
bjerg. Åbent hver onsdag kl. 14-17.

Sydøstjysk afd.: Fmd.: Jens Jac. Jensen,
Ullerupdalvej 217, 2., 7000 Fredericia. 75 92
54 57.

Kontor: Vendersgade 30,1 tf. 75 93 29 73,
åbent tirsdag 14-16.
Socialsekretær: Kai Ibsen, Skovparken 38 B,
6000 Kolding. 75 52 82 43.

Kolding: Kontor: Koldinghus, Staldgården.
Åbent torsdag kl. 14-16. 75 53 18 84.

Odense afd.:

Fmd.: Minna Dahl, Præstegårdsvænget 16,
5240 Odense NV. 66 13 80 10.
Kass.: Ruth Gjersing, L.A. Ringsvej 92, 5230
Odense M, tf. 66 14 27 16.

Det sociale udvalg v/ Aksel Søndergård, Bø-
geparken 80, 7.th., 5240 Odense NØ, tf. 66
10 40 32.

Sydfyns afd.: Fmd. og konsulent: Hjarne
Ditlevsen, Løkketoften 15, 5700 Svendborg.
Kontor: tf. 62 20 15 52 (bedst kl. 08.00-
11.00).

Sjællands afd.: Ove Laursen, Moseskræn-
ten 3, Ganløse Bund, 3660 Stenløse 42 18 30
46.

Aalborg afd.: Fmd: Børge Dahl, Herskind-
sgade 9, 9000 Aalborg, 98 12 84 92.

Kontor v/ Børge Jensen, Østerbro 38, 9000
Aalborg. 9812 16 19. Åbent torsdage 12-17.
Åbent for kammeratligt samvær torsdag 14-
17.

Århus afd.: Fmd. Richard Tue Andersen,
Randersvej 75, 8200 Århus N. 86 16 92 42
Centrets adresse: Skovvangsvej 220, 8200
Århus N. 86 16 91 18 i åbningstiden: Tirsdag
og torsdag kl. 10-12.

LANDSFORENINGEN GESTAPOFANGERNE

Fmd.: Frode Greve Rasmussen, Lyngdalvej
18, 8500 Grenaa, tf. 86 30 90 76.
Kass.: Else Bentzen, Nørre Boulevard 62,
8900 Randers, tf. 86 42 69 61.

Randers afd.: Fmd.: Frode Greve Rasmus-
sen, Lyngdalvej 18, 8500 Grenå. 86 30 90 76.
Kass.: Ejnar Hulten, Møllevej 69, Hornbæk,
8900 Randers. 86 41 81 81.

Sjællands afd.: Fmd.: Jens Thomsen,
Skottgården 15, 2770 Kastrup. 31 50 48 61
og 31 50 09 70.

Kass.: Kaj Schack Grundahl, Tranevej 14,
2670 Greve. 42 90 16 00.

Århus afd.: Fmd. Edith Johansen, Sand-
kåsvej 2, 8210 Aarhus V, tf. 86 15 73 15.

Kass.: Henning de Place, Jordbrovej 23,
8200 Århus N.

FORENINGEN AF GESTAPOFANGER FRA BESÆTTELSEN

Fmd.: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500
Lille Værløse. 42 48 56 74.
Kass.: Salle Fischermann, Toftekærsvvej 28
C, 2820 Gentofte. 31 65 89 90.

HANNOVER-STÖCKEN

Fmd.: Peter Møller Madsen, Sjælør Boule-
vard 12, 2.tv., 2450 Kbh. SV. 31 16 60 98.

Kass.: Carl Adolf Sørensen, Egernevej 24,
8270 Højbjerg. 86 27 23 47.

HORSERØD

Fmd.: Villy Karlsson, Toftekærsvvej 116, 2860
Søborg. 39 69 86 62.

Kass.: Kaj Birkemose Petersen, Gl. Køge
Landevej 251B, I-dør 2., 2650 Hvidovre. 31
49 20 62.

NEUENGAMME-FORENINGEN

Fmd.: Hans Bøjlund, Skovparken 7, 6000
Kolding. 75 52 96 11.

Kass.: Søster Lærche, Immerkær 25, 2.tv.,
2650 Hvidovre. 31 75 58 03.

RAVENSBRÜCK-GRUPPEN

Astrid Blumensaadt, Carlsgade 5, 5000
Odense C. 66 12 79 08.

SACHSENHAUSEN-FORENINGEN

Fmd.: Peder Søgård, Amerikavej, 7.4. th.,
1756 København V. 31 23 02 14 (sommerferie
55 44 10 32).

Kass.: Emmy Eskildsen, Nansensgade 22,
5000 Odense C. 66 11 92 52.

Odense: Evald Lægteskov, Granparken
128, 5240 Odense NØ. 66 10 24 15.

STUTTHOF-FORENINGEN

Fmd.: Helge Kierulff, Kikhøj 10, 2880 Bag-
sværd. 42 98 11 77.

Kass.: Hertha Berthelsen, Landlystvej 72,
2650 Hvidovre. 31 75 97 13.

THERESIENSTADT-FORENINGEN

Fmd.: Birgit Krasnik Fischermann, Fredens-
vej 1 A, 3, th., 2920 Charlottenlund. 31 63 82
55.

Kass.: Heine Hess, Elverhøjvej 6, 2730 Her-
lev. 44 94 44 41.

Frihedsfondens postadresse er: Æbelø-
gade 1 st, th., 2100 København Ø. Telefon 39
27 35 00. Åbent tirsdag, onsdag og torsdag
kl. 10-15.

FERIEMULIGHEDER:

Anholt: Ejles af De Erhvervshæmmede. 12
senge. Adresse: 4. Maj-huset, 8582 Anholt
by. Henv. til S.E.F. Skovvangsvej 220, 8200
Århus N. Telefon 86 16 91 18, i kontortiden
eller Rich. Tue, 86 16 92 42 (sommerhus 86
55 84 64) Ansøgning om ophold i højsæson-
en skriftligt senest den 1. februar.

Kegnæs: Ejles af Kammeraternes Hjelpe-
fond. Se øverst bladets side 2.

»Nors Hovedgård«: Selvejende institution.
12 senge. Adresse: Hindingvej 38, Nors,
7700 Thisted. Henv.: Alex Bindeballe, 97 98
11 95.

Smidstruphytten: Ejles af Foreningen af
Gestapofanger fra Besættelsen. 4 senge.
Henv. til: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128,
3500 Lille Værløse. 42 48 56 74.